Ms. 178 in 8o.
Folcherius.
66 Bll.
Ms
V
68

dispone discernis glorificat nomen tuum sanctum
ineffabile hodie in cor meum et corrobo
ra intellectum et intelligentiam meam. Au
ge memoriam meam et confirma facundiam
meam expeditam redde linguam meam in spiritibus
et in scripturis tuis ut facultate a te mi
collata et sapientie doctrine tue cordi me
o insignitam laudem et cognoscam te et di
ligam nomen tuum in secula seculorum. Finitur
oratio quarta

Rex regum deus infinite maiestatis
in mente largitor atque dispositor
stabilium omnium fiduciter. Pone funda
mentum virtutum tuarum in me et aufer a
me insipientiam cordis ut stabiliantur
sensus mei in dilectione tue caritatis et infor
mentur spiritus mei secundum recordationem et in
novationem voluntatis tue qui vivis
et regnas deus per omnia secula seculorum. Amen.

Doctrina orationum quatuor predictarum

Iste sunt orationes que ita proferri debent
ipse sunt / [illegible] proferuntur. perti
nent. Quatuor liberalibus reliquis ne
cessarie sunt sed specialiter ad theologiam perti
nent. Et in notam generalem vel notam
aliquam liberalium artium cum orationibus suis
propriis pronunciare volueris istas ora
tiones iiii.or prius dicas semel singula
ri die. Verumtamen cum de nota theolo
gie dixerimus tertius volueris easdem ora
tiones cum una quaque nota semper
dicas. Et si aliquis sapiens ut de dictan
do vel versificando vel de cantando vel
organizando sive de aliis huiusmodi
scientiis ad addiscendum sive docendum volueris
ipsum qui doctus es ipsas orationes pro
ferre ut eas clausas modo legat. Et
si puer fuerit minoris intelligentie vel
etatis lege cum eo ut post te verbum
ad verbum legat. Et si maioris intel
lectus fuerit legat eas separatim dictis
supra. Et si notam generalem cum
orationibus suis proferre volueris eas
dem orationes proferre [illegible]

operatur et orationum virtus est ut cum omnes
in sermone longum si forte dicatur. vel
in aliquo operatur magna potest bene habere
efficaciam. De orationibus illis salomon
ait. Istas orationes solas nemo pre
sumat dicere nisi propter officium ad quod
constitute sunt. Incipit oratio quinta.

Deus [illegible] in mense patet a quo procedit
omne bonum et cuius magnitudo immensa et in
comprehensibilis exaudi hodie preces meas
quas in conspectu tuo fundo et redde mihi letitiam
salutaris tui hodie ut doceam iniquos
vias sanctas tuas et convertantur ad te re
belles et increduli ut quod corde recepero
et ore commemoro in me radicetur sicut
fundatum et in operibus efficax videar et ad
virtutes. Incipit oratio 6ta. ad notam ter
rarum vel ad notam dei cum ipsis principes

Gezomoton agla Reatanda
Octher ietasies gerhoniu sama
samel gezomiatel segomazar azo
miaton gezothor eiazar sammin
chelsilot gezamathal gethovo
zomai [illegible] el esemmel sechoza
mati sa[illegible] rabiathos anuinos

Finis orationis eiusdem

Rex eterne iudex et discretor
omnium agnitor facti bonorum instrue
me hodie propter nomen tuum sanctum et
per hec sancta sacramenta et clarifica mentem
meam ut intret scientia tua sicut aqua
in interiora mea et sicut oleum in ossi
bus meis per te deus salvator omnium
deum. Incipit oratio 7a. que est finis
orationum et complementum operis in capitu
le ad notam ineffabilem que est ultima
theologie. 29. linguis angelos [illegible] pertinet
orationibus sed prius sacerdotum est plus omnibus
notis convenit tu [illegible] ineffabili

Deus [illegible] note lectio in capite
eius cuius pietatis auctor et funda
mentum omnium salus etiam et redemptio

Iste liber ia est imperfectus
in opere, quod inscribitur
Gesta Dei per Francos

omnibus bonis

pitorum inspirator scientiarum et artium lar
gitor in mense de cuius munere venit
ut tam nobis famulis tuis scientiarum inspi
rare digneris augmentum quod tu in mi
sericordia potentie tua gessisti scire sic
mitia tuere anima mea et libera cor
meum de sensibus huius mundi cogitationibus
et in actiua libidinis omnes vel fornica
tiones in me potenter extingue et in me
ut in scientiis et artibus intentus delecter
in eis et des in petitionibus cordis mei
ut in confirmatione tua confirmatus et exal
tatus diligam te et adorem in meum
tempus sancti pro salute tua et immunia
corporis fidelium in salute anime et corporis
mei. Incipiunt precepta de nota
prima et 2a et 3a et 4a et 5a theo.

Orationes ille con. quas posuimus
augmentum velut ad orationum sunt
et cum omnibus notis theologie dicta precedunt
et debent. Et tamen precipue cum in ef
fabili nota pro inu[...] cum ut dix
imus. Iam expleta [...] corum quod
postulasti et sufficienter quod tu obserua
tione et auctoritate Salomonis fuerit per
cepturus probare. Capitula prima cum orationibus
eorum tria diligenter incipe et sic sic
dispositus orationes eorum velut quas
pronunciaui et notas repetere. Ecce quod
de inuisio note alia postulasti
et de nota ineffabili precipue hoc scias

Quia[?] consultatio de ineffabili nota
ladiorum in ea dicta est expressio
florum arborum uoluminum amalgaba
et sepeculi in angelis sub phisibus
habent Salomon a domino note pacifi
corum accepit in folio aureo designa
tum et audiuit a domino. Et de dubitationibus
nostris expanisti. Et sacramentum
mane est omnibus. Et sub magisteriis dictantibus. Cum
generaliter nota repetas et orationes eius
legibus obserua mandata quod superius dicta
sunt et ipsa diligenter inspicias: quas legibus. Tu
in nota terrore et in nota dei et in nota
confessionis[?] anime est pro uidendo ut cum
ex...[?] et tanquam[?] cum purgatione ve
nerint angelis et custodiantur et cum tibi
magnus deus angelus apparuit signum
aureum in uexillum ferens quod tibi
scripta ostendit in effabilibus custodi
et quod et in omnibus notis temporibus scire apparuit
summa in tempore obserua et orationes sic
dictum est ita pronuntia cum malis lapsibus
et circumstantiis dictum repetere. Tu partibus
orationis magne quas quibus sic scriptum
est ut preceptum est diuide et sic in inter
valla sic superius dictum est et. Et post
eas dicas sapienter dic illo age
et caste age. Si autem in astutis aliquibus
circumstantiis periculum ut tibi imminet quod est in
stat. Ab aliis autem notis et orationibus
eorum quod magis est expedit[?] et ipsa
sunt que in specialibus consideranda sunt: ista
sunt ineffabilia uerba orationibus comite
Lozel azaitol et note sunt
gerner gesamer
gremor gesamner. Et dicta sunt
ut eius notas omnium artium et precipue
theologie quater dicendum est. Hoc ex
plementum totius operis. Et est de expli
cito totius operis ad plenum. Sic
declarare nunc est probata inuadi
Inualem[?] omnium artium consumemus
cum generaliter dicta omnia et fere
prestitis. Ecce quod dicimus fere prestitis
fere non dixi quod ad hoc quod si flo
rida et generalia restant huius operis
instituta quorum id primum est. Cum de omnibus
artibus generaliter operari uolueris sicut

Qualiter capta sit ierusalem a christianis.

ANNO AB INCARNATIONE domini nostri ihesu christi millesimo nonagesimo sexto. henrico imperatore regnante in alemannia philippo rege in francia. alexi in grecia. uuillelmo rufo iuniore in anglia. cum uniuersis europe partibus mala multimoda inolescerent. preerat urbi rome papa urbanus secundus. uir egregius. uita et moribus omnique prudentia scientiaque edoctus. Qui uidens ecclesiam undique inpugnari. et fidem christianitatis enormiter ab omnibus tam clero quam populo pessumdari. paceque omnino principibus terre inter se dissidentibus postponi. terre alternatim diripi. multos iniuriose captiuari. supra modum redimi. quosdam etiam ipsis carceribus inmori. plerosque etiam exulari. et ab hereditatibus propriis uiolenter expelli. loca sancta uiolari. ecclesias quoque et uillas igne cremari. nulli prorsus mortalium parci. diuina et humana ludibriis haberi. audiens preterea ecclesiam dei a turcis occu

Ad Bibl. Acad. Land.

patam. & in omnib; eoꝝ finib; ab eis tru
culentissime oppressam. & sepulchrum
dn̄i. scāq; loca ab eisdem nefandissime
pollui. imp̄iūq; constantinopolitani in
teriores partes inuadi. ferociq; impetu
xp̄ianū imperiū sibi iam uelle subdi.
pietate compaciendi. diūq; nutu p̄motus.
& á multis efflagitatus. alpes t̄nscen
dit. atq; in aluernia concilium lega
tionib; undiq; p̄mónitū. trecentorū
decem tam ep̄oꝝ q̄ abbatum apud
clarū montem coadunari fecit. His
itaq; ad se conuocatis alloquutione dul
ciflua conuentus causam diligent̄ in
notuit. lugentisq; ęcclię planctū uoce
querula exp̄ssit. & de mundi fluctuan
tis tempestatib; tandimodis sermonē
plurimum tenuit. Deinde rogatu suppli
ci cunctos exhortatus ē. ut resumptis
fidei uirib; cū ingenti sollicitudine
ad expugnandas diabli machinationes
uirilit̄ se animarent. & ęcclę sta
tū á nefandis crudelissime debili
tatū. in rigore p̄stinū conarent̄ eri
gere. His & aliis plurib; cō p̄tenter
ac discrete dispositis cuncti assisten

Gesta: t. p. 382 // extr.

tes. Tam clerici quam populus deo gratias agendo
dictis domini urbani summi pontifi
cis uoluntarie aspirauerunt, et fideli
pollicitatione illius decreta tenenda
confirmauerunt.

ib. p. 383.

2 Tunc ait papa. Necesse est fratres mei
dilectissimi, quatenus confratribus uestris
in orientali parte habitantibus auxilio
uestro accelerato incitere succurratis. In
uaserunt eos sicut plerisque uestrum dictum
est usque ad mare mediterraneum, ad
illud scilicet quod brachium sancti georgii
uocatur turci et arabes apud romaniae
fines. et terras christianorum occupando super
auerunt, multosque occidendo. ecclesias
subuertendo. regnumque uastando. Quos
quidem si sic aliquandiu quiete permiseritis,
multo latius fideles dei supergredientur. Qua
propter supplici prece hortor. non ego sed
dominus praesentibus dico. absentibus mando,
christus autem imperat. His autem cunctis
illuc euntibus. siue gradiendo. siue di
mi tando uel mortis periculo periclitan
do, peccaminum remissio semper aderit
praesens. Quod ituris annuo, dono tanto
inuestitus a deo. O quantum dedecus, si

genſ tam ſpreta. degener. diabolo ſub
dita gentē cuncti potentis dei fide
ꝑditam ſic ſupauerit. O q̄nta impꝑe
ria uobiſ imputabunt̄ ab ipſo dn̄o.
ſi eoſ ad iuuaueritiſ. Nunc fiant xp̄i
militeſ. q̄ dudū extiterāt rapaceſ.
Nc̄ iure cont̄ barbaroſ pugnent.
qui olim cont̄ fr̄eſ & conſanguineoſ
dimicabant. Hiſ dictiſ & audien
tibuſ gratanter ad hoc animatiſ.
pluriſ aſtantiū ſe iuturoſ & ceteroſ
abſenteſ inde diligent̄ exhortatu
roſ ſpoponderunt. De quib; fuit u
nuſ uenerandus podienſiſ ep̄c nōie
aimar᷒. qui poſtea uice fungenſ a
plica. cunctū dei exercitū prudent̄
& conſulte rexit. & anegotia ꝑagen
da uiuacit̄ animauit. Talit̄ in
concilio que diximꝰ ſtatutiſ. & ab
omib; bene confirmatiſ. t abſo luti
oniſ benedictioē data diſceſſerunt.
& hoc neſcientib; poſtmodū ad man
ſioneſ ſuaſ regſſi. ꝑ ut geſtū fuerat
diuulgauert̄. Ac ut paſſi̅ ꝑ ꝑuin
ciaſ edictū ē. pacē quā dicunt tre
uiam ſacramento in uicē tenendā

constituerunt. Deinde multa cōpta
remissione peccatorum! se profecturos uo
uerunt quorsum ire iussum fuerat!
Taliter urbanus uir aplicus & prudens
ē meditatus opus! quod postea floruit or
bis. Nam pacē ut dictū ē renoua
uit! ecclesieq; uita in modis pristinis re
stituit. Et quoniam cuncta que dei sunt
exaltare studuit! omnes fere patrinitati
sue obedientes. preceptis illius se li
benter submiserunt. Nunc ergo ad princi
pium nostre narrationis accedam! & deo
inspirante enucleate temptem quod
frater folcherius carnotensis ut oculis ui
dit. aut facta ab eisdem qui fecerunt
narrata memoriter recollegit. & in u
nū libellū congessit. Nos uero quidem
libelli pagina & aliorum narratu argu
ta inquisitione edocti prolixam narra
tionē uitantes! his tantum que ad
rem pertinent contenti huius uolu
minis textum diligenter transformare
curauimus.

3 Mense ergo martio post concilium
illud aruernicū quod apud clarū
montē mense nouembri celebratum

Folcherius
Gesta: p. 384
NB NB!

est. iter arripiunt, qui promptiores animo
et sumptibus fuerunt. Alii quidem mense aprili et maio,
et iunio sive iulio et augusto, prout sumptuum
oportunitas occurrit subsequuti sunt. Quo
anno pax summa, et frumenti vinique copia, et
fructuum habundantia circumquaque fuit, di-
vina providente clementia, ne panis in-
opia in via deficerent, qui ceteris post-
positis cum crucibus assumptis sequi delege-
rant. Quod ergo necesse est ac perutile principum
principum nomina antequam eorum facta discutiam
pernosse, unumquemque ex ordine si potero,
sicuti egressi sunt nominibus propriis annota-
bo. Hugonem magnum fratrem philippi
regis francie inprimis appono. Post
eum boamundus rubberti vviscardi fi-
lius cum exercitu magno transiens, per bul-
gariam venit constantinopolim. Ex
alio latere godefridus dux lotharie
per hungarie pannoniarumque fines cum
sua gente innumera properabat. Cum
eo alemanni et saxones et suevi et
teutonicorum magna copia constantino-
polim usque venerunt. Raimundus
vero comes provincialis cum gothis et wasco-
nibus iter arripuit. Aimarus quoque po

diensis epc. cu infinita multitudine
p dalmatiam transitu fecit. Petrus aut
heremita collecta innumerabili pedi
tu copia. p pannonia ueniens imparato
rem constantinopolitanu p'mo saluta
uit. & ab eo impetrauit ut brachium
sci georgii cu gente sua transire faceret.
4 Mense u septembri Rutbt' comes
normannie, uuillelmi regis
anglor' fili' it arripiens collecto sibi
magno exercitu normannor' & bri
tannor'. adhibitisq; sibi collegis ste
phano comite blesensi. & rutberto flan
drensiu comite. cu multiplici cohor
te flandrensiu apulia descendit. Tan
to itaq; ab occidentalib; partib; exer
citu pcedente. multi obiter de die
in diem exercitui adherebant. & con
fluebant. & in tantu concreuit exer
citus. ut innumera int' eos etiam
esset linguaru diuersitas. & una eos
capere n possent itineris societas. Ut
g in apulia uentu est. effuderunt se p
tota regione qa hyemps imminebat.
Rutbt' u comes flandrie, qq a soro
re sua athala que tc ducissa erat Adela

apulię, ut hiemaret apud se multis
p̄cib; hortaret̄ minime adquieuit.
s; cū gente sua trāsfretauit. Comes
aut̄ normannię. & comes blesensis
in calabriam diuerterūt. & toto bru
mali tempore quieuerūt. Redeun
te autē uernali tempore. p̄fati co
mites ambo. Rutbt̄ et Stephanus
classe parata. nonas ap̄lis q̄ die tc̄
scm̄ pascha euenit. cū suis oīb; na
ues cōscendunt. & de portu exeunt.
Arthemonib; itaq; nauiū subleua
tis clangente tuba. deo p̄duce ac gu
bernatore. q̄rto die iuxta durachiū
p̄speris uelis applicuerunt. Duo por
tus classem illā susceperūt. & ante
urbem oēs conuenerūt. & ibi castra
metati sunt. Recollectis deinde ar
mis. & uirib; resūptis. p bulgariam
rapacitate fluminū asp̄um iter arri
puerunt. & p̄mū cū magno labore
trāsacto flumine. qd̄ flumen diabo
li nuncupat̄ sup ripā eiusdē castra me
tati sunt. & nocte una ibi quieuerūt.
Mane aut̄ facto. uiderunt cacumi
na montiū nubib; fere inserta. per

que transituri erant. Nec multo post.
ad montē magnū que baulatū nomi
nant peruenerunt. Quo magnis sudo
rib; supato. aliisq; ꝑruptis montibus &
fluminib; post positis. tandē ad flum̄
qđ bardacū dr̄ deuenerūt. Quo transme
ato. ꝑ dei grām die sequenti urbē thes
salonicā bonis oībus copiosā. atq; homi
nibus refertā cū ingenti gaudio ador
ti sr̄. Tentoria ante urbē ponunt.
& q̄tuor dierū spacio. cū iocunditate
epulantes q̄euerūt. Deinde macedoni
am ꝑuolantes. ꝑ uallē philippensiū
& lucretiā atq; chrisopolim & xp̄opo
lim nec non ꝑ ceteras ciuitates gente
ualde munitas constantinopolim ꝑ
uenerunt ibiq; tentoriis fixis q̄nde
cim dierū t̄mino recreati. uictualia
& q̄ erant necessaria a ciuib; copiose
oblata emebant. O quanta ciuitas. Nota
q̄ nobilis. q̄ iocunda. quāq; referta
ecclisiis & palatiis miro ope fabricatis.
que spectacula. que mirabilia. ere
& marmore celata in ea continentur.
Hanc cingit mare ex uno latere. &
murus inexpugnabilis. Exalto quidē

latere uallis & fossa dupplex. murusque
inmense magnitudinis & fortitudi
nis. & turres incircuitu. Omnique tempo
re nauigio frequenti. cuncta ciuibus
necessaria mitiuntur habundan
tissime. Cyprus & militena. atque
chorinthus innumereque insule. huic
ciuitati seruiunt. Achaia bulgaria.
& tota grecia. mittunt ad eius famu
latum. Preterea in asia romanie ci
uitates & europa atque affrica. con
stantinópolim donaria mittere non
cessant. In ea greci. bulgarii. alani.
cómani. pigmátici. italici. uenéti
ci. Romani. daci. angli. malfetani.
turci. etiam & gentiles multi. iudei
quoque & proseliti. cretes & arabes. omnium
que nationum gentes conueniunt. In
cuius ciuitatis suburbio postquam comites
prefati uidelicet Rutbertus normannie
& stephanus blesensis cum exercitu suo
quindecim dierum spacio recreati sunt. inito
to consilio cum imperatore alexio. pacti
sunt conuentionem huiusmodi. ut si ro
manie terras quantum ipse prius possede
rat ei restituere possent. ipse equus

et armis et argento. omnibusque necessariis
eis. terra marique iuuaret. Moxque eos num
mismatibus suis et palliis. donisque mul
tis honorifice ditauit. et mare quod bra
chium sancti georgii uocatur eos absque in
pensa transire fecit. Qui postquam ro
maniae fines attigerunt. uersus nice
am quam praedicti optimates boamundus
scilicet et dux godefridus. comesque flan
drensis Rutbertus miles inclitus. et rai
mundus prouintialis obsederant. cum
omni exercitu suo properauerunt. ut pariter
cum eis niceam caperent. Cumque nico
mediam ciuitatem transissent inuene
runt capita et ossa interfectorum. quorum
petrus heremita ductor extiterat.
Ubi dolore multi lacrimantes. promi
serunt sanguinem eorum deo iuuante ul
3 Ut autem nicenae cisci.
urbi appropiauerunt. de ad
uentu suo nuncios obsidioni praemise
runt. Quo audito principes praefati
gaudio magno repleti obuiam uene
runt. et eis in obsidione nicena locum
in parte australem dederunt. Urbem
hanc orientales turci muniebant

Qui iam á quinquaginta annis trans
meato flumine magno eufrate. roma
nie fines usq; nicomediā sibi subiu
Rec p. 495 uerant. et ualde munitā contra francos
optinebant. Qui de longinquis regi
onib; congregati ut obsidionē dirum
perent. uel urbem melius muni
rent. a nris ferociter repulsi. interfec
ti sunt ex eis fere ducenti. Erat quippe
mensis iunius. cū totus exercitus simul ef
fectus ē unus. et electi sunt ad bella cum
armis sexcenta milia. preter clericos
et mulieres et paruulos. Urbe igitur taliter
obsidione cincta. turcorum distende
bantur sagitte. et de francis uulneribus
cōfossi cōplures interierunt. Turci
uero sūmissis ferreis, xpianorum corpora
loricata inter muros rapiebant. ac
denudata ad nrām contumeliam
eiciebant. Cū igitur quinq; septimanis
urbem cinxissent. et eam petrariis
et turribus. machinisq; multimodis
undiq; coartarent. nec iam spes ui
te. aut fuge restaret. urguentibus
atq; instantib; nris. sumpto clam
turci consilio urbē imperatori reddi

derunt alexio. Die quidē illo quo
nicea urbs reddita ē. mensis iunii
solsticio repercussus est.
6 Tunc imperator constantinopolitā
nꝰ transito brachio sci georgii.
principes exercitꝰ ad se uenire fecit.
& cū eis amiciciam & pactionē pfa
tā renouauit. & omīs de suo remu
nerauit. a sūmo usq; ad minimū. ho
minesq; sui omīs effecti sīt pt tan
credū boamundi cognatū. qui nec
pcio. nec pce. nec minis id facere uo
luit. Animatis itaq; pncipibꝰ ab im
patore atq; exhilaratis. ad exercitū
redierīt. ab urbe nicea recedentes
tubis clangentibꝰ interiores romanie
partes adituri. tercio nonas iulii cas
tra mouerīt. Exercitu aūt omī amo
to. infortunio magno diuisi. dux
godefridus & hugo magnꝰ. & comes
puincialis raimundus cū suis uiā
unā. & totus alter exercitus uiam
alterā tenuerīt. Cū aūt pduos dies
iter egissent. ecce subito nunciatū
ē a pcursorib;. qa turci pretensis insi
diis in planis. p que transituri erant

eis occurrere disponebant. Quo au
dito. statim tentoria fixa sunt. et
nocte proxima excubiis castra bene
munita sunt. Mane autem facto
sumptis armis. et aciebus ordinatis. uex
illisque fere ducentis erectis. aduer
sariis disponebant occurrere. Sed
cum a speculatoribus compertum est. uix
illorum multitudini eos posse resiste
re. statim proceribus et sociis miserunt
nuncios. qui alio itinere digressi
fuerant. Cumque iuxta quoddam ha
rundinetum castra metata fuissent.
ut expectarent socios. uix armis
resumptis. ecce turci et parthi. et
medi. et elamite. multique alii quorum
solimannus admiratus erat. qui ni
ceam urbem. et totam fere romani
am suo imperio subiugauerat. ad
hibitisque sibi multis in auxilium
ab orientalibus partibus. admiratis et
Rec. p. 496
ducibus itinere triginta dierum
ad eum uenientibus uidelicet a mul
chara. et digon. et mitathos et chu
nardigon. multique alii quorum exer
citus estimatus est ad trecenta sexa

ginta milia pugnatoꝝ cū ingenti
impetu. in eos irruerūt! & fere eos
in fugā conuerterūt. Illis itaq; insis
tentib' franci paulatim incedentes!
usq; ad papiliones repulsi sunt. O q̄n
tus luctus quantus clamor uiroꝝ
ac mulierum & pueroꝝ! in tentori
is morientiū. Iam iamq; ad int̄ti
tionē & dep̄dationē uentū erat! cu
respectu diuino dux godefridus
& comites p̄fati ꝑ quib' ante conflic
tū miserant! ad excussionē & redēpti
onē eoꝝ uenerūt. Illis itaq; ad auxiliū
eoꝝ ꝓperantib' resūptis uirib; & ani
mis. in aduersarios conuersi sunt! &
deo iuuante. clamore utrūq; exorto
signoq; conclamato. ds̄ uult. ds̄ uult!
in fugam omīs exercit' atq; scelerata
illa multitudo uersa ē. Et quia á
p̄ma hora diei usq; ad sextam xp̄ia
nos crudelissime ꝑsecuti fuerant!
tc̄ ꝑ dei grām in fugam conuersi u
no dei t̄rore confusi. ad tentoria
sua redeuntes. usq; ad noctis cre
pusculū. & ult̄ fugere n̄ cessauerūt.
Illis g̊ sic in fugam deditis! xp̄i mi

lites post eos cedendo per montes et colles deique signum uociferantes. ad tentoria eorum usque peruenerunt. Vbi auro et argento multaque spolia repta. camelos et asinos equosque oneratos ad castra cum gaudio deduxerunt. Victis itaque hostibus de tanta uictoria deo gratias agentes epulati sunt cum leticia. Turci uero hac et illac catuatim fugientes. et terrore nimio pauescentes. confusione dediti ad propria sunt reuersi. Relatum est ergo postea a quibusdam quia duo equites in albis uestibus super equos albos sedentes. turcos per t(i)dluuium persequerentur. dicentes unum fuisse georgium. alterum uero demetrium. uiros gloriosos.

Hostibus itaque per dei auxilium superatis. tranquillum iter fidelibus suis donauit deus. donec paruam antiochiam attigissent. Inde iconium uenientes. inopia et fame multisque necessitatibus afflicti sunt. Erat enim regio illa a turcis depopulata. francorum uerentes aduentum. Cumque ad urbem eracleam peruenissent. uiderunt signum in celo nimio splendore in modum ensis cuspide. uers⁹

orientem pertendi. Quo uiso. ignoran
tes quid esset. deo se committentes. ad op
pidum quod marescum dicitur perfecti sunt.
Ubi mora et quiete tribus diebus facta.
uersus antiochiam syrie urbem quam max
imam. iter direxerunt. Et iam tharsum
cilicie ceterasque urbes preclaras. terrore
dei sibi subiugauerant. In quibus comes
balduinus frater godefridi ducis domino usus
est. qui diu exercitus illis in partibus moram
fecit. Qui audiens a quibusdam indigenis
exploratoribus quia uersus rothasiam terra
esset optima et ualde fertilis. et conqui
rendum leuissima. se illuc cum suis sin
gulariter diuertit. Profectusque uersus
eufraten fluuium. sitauit et ingenio ce
pit inter cetera peroptimum oppidum. quod
turbexel dicitur. sibi subiugauit. Quod paci
fice reddiderunt ei armeni qui in eo habi
tabant. aliaque plurima huic subdita
per hoc adquisita. Cum autem fama probitatis
eius longe lateque crebresceret. princeps
ciuitatis edisse que rothasia dicitur au
diens uiri constantiam. misit ad eum
legationem pacis. et facti sunt amici. ut

I pater et filius.

8 INTEREA exercitus xpianorum antiochiam
syrie peruenit. et situq; oronte fluuio. ur
bem obsidione circumdant. castraq; figunt.
anno dominice incarnationis millesimo nonage
simo octauo duodecimo kl novembris.

Urbe autem antiochia a francis obsidione
uallata multa ibi sustinuerunt incommo
da. multas inportunitates et angusti
as perferre contigit. Nam fame atque siti.
algore et hyeme multisq; anxietatibus
Nota uexati sunt. Est nempe antiochia ci
uitas magna atq; murorum ambitu im
mensa. situ forti et muro ualida et
turribus densis munita. fontibus et aquis
concurrentibus copiosa. Orontes fluuius
hanc preterfluens. miliario tertiodecimo
cursu rapidissimo precipitatur in mare.

Nascitur enim in oriente. ultra montem
galaad in parthia. et perfluens damas
cum. fluit in syriam. et ibi uocatur far
far. et decurrens ad occasum montis
libani per terram seon. descendit antio
chiam. et ibi fer appellatur. Per huius autem
fluuii alueum. naues mercibus atq;

bonis oīb⁹ referte! de affrica ⁊ europa
omniq; asia uenientes. urbem omni copia
ditant. Nec minus t̄re cultib⁹ atq; fer
tilitate regionis illi⁹ opulentissime ha
bundant. Et quia ita forte ⁊ comp̄
hensu difficilē eā xp̄ian⁹ ꝑsensit exerci
tus! coniurant in inuicē. fideq; ꝑmit
tunt inet̄nū eam posidere. donec an
nuente deo eā ui aut ingenio captam.
xp̄i iugo subiciant. Omnesq; unanimes
his decretis consencientes! mori ⁊ ui
uere se ꝑ xp̄o uouerunt.

Quod cū capsiano admirato ⁊ ꝓnci
9 pib⁹ urbis nuntiatū fuisset. ⁊ se
undiq; clausos circūspicerent! sūpto cō
silio intimo xancxidonē filiū eiusdē cap
siani. ad soltanū ꝑsidis imꝑatorē ⁊ ad
regem galapię clam de urbe emissum
direxerunt. Miserunt etiam nuncios
ad sosmā regem ihrlm ⁊ ad rodoan
admiratū chaleph. ⁊ ad docaph admira
tū damasci ⁊ in arabiam ꝓpt̄ admira
tū ameluth. ut ad eoꝝ festinarent aux
iliū ⁊ francos delerent de t̄ra eoꝝ. ne
ciuitate deuicta ꝓcedentes ult̄. dāpna

& incomoda eis imminentia & ipsi pa
terent postea. Cumque ita agerent, franci
se uallo circumdederunt. & nauibus scaphisque
coaptatis insimul quasi pontem per medium
flumen composuerunt. Cumque in hunc modum
se uallant & muniunt, hostes eos la
cessere crebris certaminibus non desistunt.
Contigit autem una dierum cum franci de
cibatu redirent, insidias ab his parata
ri. Nam poterant exire & regredi nesci
ente exercitu per turmas, nostrosque multum
infestare. Uerum in insidiis illis quas tunc
machinati sunt, septingenti ex eis interfecti
sunt, nullo de christianis dei gratia leso excepto
uno sauciato, qui bene euasit. Qui uero de
hostibus euaserunt antiochiam redeuntes, so
ciis manifestabant mirabilia quae uide
rant, & quomodo franci inexpugnabi
les & inperterriti & ad omnia pericula essent
inuictissimi. Tunc retorquentes odi
um & iram suam in armenios & syros christianos
qui in urbe morabantur, quosdam truncabant,
quosdam autem puniebant, & fundibulis
& petrariis capita interfectorum extra muros
proiciebant.

Boamundus itaq; cū una dierum
de portu nauiū q̇ dicit̄ sc̄i Sy
meonis regrederet̄. hostes de antió
chia clam exeuntes. illi parauer̄t insi
dias. & irruentes magnā de francis ce
dē peregert̄. Que res exercitui magno
dolori fuit. uiceq; hostib; reddentes. acrius
inde torquebant q̄scumq; inde cōp̄hen
dere poterant. Dū g̃ hec altercatio inter
eos esset. & annona circūq̄q; deficeret. cō
tigit francos fame & penuria uictus labo
rare. adeo ut panis modic̄ q̄nq; solidus uen
deret̄. & eq̄s asinosq; seu camelos cogerent̄
manducare. Tc̄ ad radices herbarū q̄s
in campis in nemorib; inueniebant & ad
surculos arboꝝ & fabaꝝ conuisi sc̄. Sed
etiā hec uix reperiebant̄ iam in p̄ximis
locis. ideoq; longi' p̄cedentes q̄dragınta aut
ampli' miliaria ab exercitu se diffunde
bant. ubi p̄ montana cibos q̄lescūq; que
rentes. ab insidiatorib; p̄imebant̄. Qui
dā etiā coria animaliū uel cardos come
dentes. uitā miserā p̄telabant. Alii q̄q;
more bestiali herbā & folia arboꝝ come
debant. & si quē sarracenū nouit̄ inter

fectum inueniebant illi carnes ac si essent pe
cudis auidissime deuorabant. Accedebat preterea
ad calamitatis huius inopiam quod equi et muli.
asiniq; et uecture omnis exercitus aut fame inte
rissent. aut superstites nichil operis facere pote
rant; hyemis quoque ualida frigore grandine et ge
lu. densisq; fluuiis instanter eos uexabat. adeo
ut tentoriis putrefactis aeri et celo se plures
exposuissent. Unde pene omnis exercitus in despera
tionem et fugam conuersus est. nisi misericordia altissimi
citius eos respiceret ac saluaret.

Nota Eo tempore rubor immense magnitudinis
apparuit in celo. et signum in modum
crucis figuratum uisus oriente recto tramite
incedens. Multa etiam per loca terremotum
senserunt. ut adimpleretur his temporibus
quod in euangelio dominus ait. Erunt pestilen
tie et fames. et terremotus per loca. Sed hec incom
moda immo dei flagella. iusto dei iudi
cio contingebant. In prosperitate enim et copia.
bonorumq; omnium affluentia positi. cum primum
antiochiam uenissent nullus modus. nulla
temperantia. nulla prorsus luxurie frena
fuerunt. Verum tantum gule atque superfluitati. omniq;
quod turpe est, scurilitati incumbentes. omnia

celestia atq; t̄rena confundentes. sine aliq̄
dei respectu bona t̄re consumebant.
Luxurie adeo dediti erant. ut p̄t̄ inho
nestam & inmundam concubinarum me
retricū inpudicā societatē. de q̄b; copia
ex omīb; mundi partib' ad eos conflux
erat. omī pudore postposito inuicem
se ritu ferino commaculabant. Fures
sacrilegi. fornicatores adulteri. omniūq;
criminū rei. n̄ deerant in populo isto.
Uidentes itaq; p̄ncipes & magistratus
p̄pli mala que fiebant. & dāpna & in
commoda q̄ ppt̄ peccata eis contingebāt.
dolore nimio p̄moti tristiciaq; confusi.
ad lacrimas & orationes confugerē. orantes
dn̄m ut ppiciaret̄ populo suo. Ex quibus
aimarus podiensis ep̄s illustris & egregi'.
& scientia litterarū p̄ditus. omniq; honesta
te conspicuus. aduocato simul clero ī
concilio. & in fide p̄mū roborato deinde
multis & uariis sermonib' ut pote uir
eloquens lacrimabilit̄ ploquutus. adiudi
cauit mulierū fieri expulsionē & separatā
in unū locū ppe collocari. deinde p confes
sionē & uerā penitentiā utriusq; sexum

a diabolica seruitute recedere et ieiuniis
et orationibus tamdiu insistere. donec populo
suo misereatur dominus. Et uisus est sermo
bonus in oculis omnium. Et factum est. Ut au
tem castra ab inmundiciis et sceleratoribus
mundata sunt. statim celesti quadam
adueniente tranquillitate dei gratiam sense
runt. Nonnulli etiam infirmi et in
becilles et diuturna egritudine langu
entes diuina cooperante gratia conualue
runt. et se dehinc domino deuouentes
celibem uitam pluribus satagebant ac
Nec mora . copia tatare.
12 quedam exercitum secuta est. ita ut
de die in diem magis magisque tenet xpianus
conualesceret exercitus. Cum autem placu
it domino tribulationem et dolorem laboremque
populi sui finire precibus forsitan lacrimisque
eorum permotus. per manum cuiusdam turci qui
in ciuitate morabatur clam urbem xpianis
reddi parauit. Apparuit enim ei dominus ihesus
xpistus. et ait. Uade et redde ciuitatem
xpianis. Expergefactus ille. secumque admirans.
uisionem illam texit. Iterumque apparens
ei dominus dixit. Redde ciuitatem xpianis.

sum enim christus qui hoc tibi precipio. Ille autem secum uoluens quid facturus esset, abiit ad dominum suum et narrauit ei que in uisu christus ei preceperat. Ille uero respondens ait: Numquid fantasticis et uanis somniis seductus es? Audiens autem homo sermones huiusmodi, domum reuersus est. Dominus itaque ei se tertio manifestauit dicens. Cur non explesti que tibi iussi? Noli dissimulare, nec amplius hesites urbem reddere christianis. Qui enim tibi hoc precipio, dominus sum omnium. Quod cum ille tertio accepisset incunctanter expleuit que ei a domino precepta sunt. Et ueniens in exercitum quasi aliquid empturus, clam cum boamundo egit quia eius linguam nouerat, ut christianis urbem redderet, datoque obside filio suo, nocte per scalas de cordis factas triginta seruientes per muros intromisit. Deinde quadraginta probissimi milites per easdem cordas ascenderunt, et inuentis trium turrium custodibus sexaginta et amplius interfecerunt turresque munierunt.

13 Haut multo post porta ciuitatis ascendentibus per murum intromissis aperta est.

& statim intrauerunt omnes qui parati aderant,
& exclamantes. deus hoc uult. deus hoc uult
per muros & uicos ciuitatis cedebant quoscumque
inueniebant. De clamore autem illo & so
nitu. crebro ictuum. umbonumque repercus
sione commota est tota ciuitas. & excitati
sunt dormientes. Surgentes itaque stre
pituque perterriti. quidam arma sumen
tes quidam inermes huc illucque cur
santes. a francis trucidabantur. Illuces
cente autem aurora. totus fere exercitus
xpianorum urbem ingressus est. & tunc uexil
lum boamundi rubicundum in sublime
erectum est. & in eminenti turre colloca
tum. Multi gladiis cesi. multi iacu
lis perforati. multi uectibus quassati. non
nulli etiam altis turribus & palatiis precipi
tati interierunt. Capsianus uero admiratus
ciuitatis a quodam rustico armenio fu
giens decollatus est. & caput eius abscisum
boamundo allatum est. Ut autem uiderunt
qui longe erant a tumultu isto xpo
norum signa in turribus & muris suosque
hac & illac fugientes francosque gladiis
extractis eos persequentes & trucidantes.

pauore nimio attoniti. castrum quod in excel
sa rupe ex parte situm est appetere ceperunt.
et intro se concluserunt. Qui postea pro ipso
dampno et incommodo nimio fuerunt. Est
enim ciuitas adeo ampla et lata montibus
et uallibus inter murorum ambitum inserta.
castrum illud in quo se inimici dei con
cluserant in rupe sic locatum. ut ab urbe
nichil timeat. et ab aquis quoscumque uoluerit
emittat. et toti prorsus ciuitati immi
neat. Capta igitur ciuitate hostibusque cesis atque
fugatis multum ditati sunt de rebus gentili
um. et copiam frumenti. et uini. et olei ha
bundanter inuenerunt. edentesque et biben
tes cum magna leticia. gratias deo egerunt.
Ascitisque mulierculis. quas ante a se ut dic
tum est dimiserant. obliti sunt domini qui saluauit
eos. qui fecit magnalia. et prodigia sua inter
eos. nec fuerunt memores multitudinis
misericordie sue. ignorantes iudicium et
gladium dei quod imminebat capitibus eorum.
Nam altera die statim post captam ciuitatem
obsidio subsecuta est. ab innumera multi
tudine persarum turcorum et barbarorum
et multigenarum nationum.

14

Soltanus enim rex persarum habita legatione
quam Xanxidoles filius capsiani antioche
ni admirati ab antiochia detulerat. con
gregato exercitu innumero ad expugnan
dos xpianos antiochie misit. Cui exer
citui preerat ducem chorbagan admi
ratum. cum aliis multis principibus sue gen
tis et admiratis. Hi antea quam antio
chie uenissent. edissam ciuitatem quam
balduinus frater godefridi ducis tenebat ob
sederant. et per tres ebdomadas nichil pro
ficientes ibi moram fecerunt. Quod forsi
tan dei nutu et prudentia contigerat.
ut balduinus prius edissam occuparet.
et eos obsidione tanta ibi retineret.
ne repentino impetu in francos irruen
tes. antequam ciuitatem antiochenam ingre
derentur. omnes inopinate et a tergo et ab
urbe occupatos interficerent. et sic totus
perisset exercitus. Itaque peruenientes anti
ochiam. urbem undique cinxerunt. atque
castris amplioribus eam uallauerunt quam a fran
cis uallata foret. Moxque per castrum intro
missi. feroci impetu in francos utpote
recentes et sanguinis effusionem sicien

res. subito irruerunt. et uelut tauri las
ciuientes cornibus incursare et eos uiolen
to assaltu perceptare ceperunt. Franci uero con
tra resistere. et umbonibus et iaculis pro
posse nitebantur repellere. usque cruentam
rabiem atque truculentam eorum incursionem
primam sustinuerunt. Qui cum pro peccatis suis
huiusmodi incursionibus uexati essent et an
gustiati. propter quorundam occultationem
qui in domibus se abscondebant boamundus
parat incendium. ut exirent hi qui abscon
si erant. Ecce ira dei. ecce gladius uindic
te. Nec tamen eos iustus et pius iudex in
manus persequentium incidere permisit. sed eos
paterno affectu protexit. et ab hostium potesta
te solita pietate seruauit. Vto

15 Episcopus autem podiensis iterum eos conuocans.
de conuersatione et uita et moribus
eis sermonem melliflua correctione compo
suit. et de prostituta mulierum penitentia
mentionem faciens. societatemque illarum omni
no execrans. dimittere eas persuasit. am
monuitque de misericordia dei ne diffiderent.
sed caste deo militarent. et omnia eis pro
spera euenirent. Animatis itaque his uer

bis. et mulierculis separatis. omni studio et
sollicitudine quisque in sua parte civitatem
quam eis dominus donaverat munierunt. et dum
viverent. eam defendere et custodire promi
serunt. Sed non omnibus una eademque volun
tas perseveravit. fuerunt namque quidam in pro
posito isto de bonitate atque virtute altis
simi desperantes. nec ullatenus hostium
se manus evadere existimantes. si in ci
vitate longius clauderentur. per cordas mu
ro depositi fugerunt. et alibi forsitan
vilius interierunt. De quibus fuit unus
Vuido Iuo de grant maisnil. cuius obprobrium
sempiternum sequitur. et multi alii. Co
mes etiam stephanus blesensis. et plures
alii antequam civitas christianis traderetur se
de exercitu subtraxerunt. sed tamen per reli
quos fideles non minus triumphavit vir
tus altissimi. Verum increduli et infi
deles quocumque ibant nomen domini blasphe
mare non cessabant. et viam christi distortis
gressibus inculcare verbisque desolatoriis
quantum poterant annullare conabantur.
16 Unde factum est ut cum prefatus comes
fugiens constantinopolitanum ob

uiuu̅ haberet imꝑatore̅ alexiu̅. qui cum
omi̅ exercitu suo in auxiliu̅ xp̅ianoꝝ anti
ochiam festinabat! eu̅ redire constantino
polim faceret dicens incassu̅ eu̅ uexari cu̅
tam xp̅iani capita ꝑdidissent! atq; omi̅s pe
rissent. Ita magister fraudis minister
doli. sua estimatione dm̅ potentiore̅ non
existimabat! s; ut mente conceperat.
aut dm̅ obdormisse. aut eu̅ subiacere
legib' humanis cogitabat. poplmq; di̅ pe
risse asserebat. Multu̅ nocuit imꝑatori
falsitas illi' mendacij! qm̅ si ꝑuenisset ad
obsidione̅. & di̅ gra̅m. & laude̅ humana̅
sibi adq̇siuisset! & forsitan antiochia ci
uitas impio ei subiceret̄. Nec in hoc
tantu̅ nocuit. s; etia̅ romanię parte̅
iam sibi subditas. & ab omi̅ hostiu̅ in
festatione quietas ab incolis suis denu
dari fecit. q̇s imꝑator secu̅ abduxit.
uerens ne iteru̅ hostib; subicerentur.
& sic terra̅ illa̅ fertilissima̅ atq; bonis
omib' opulentissima̅. & uastitate & so
litudine inculta̅ dereliquit. Sed ad te
7 nus ad propositum redeamus.
Laborantib' francis in antiochia & cont̄

hostiū innumerā multitudīne decertan
tib; presto eis inomīb; grā diuina affuit &
ab eoꝝ crebris incursionib; ita tutauit.
ut tato aliqͥs xpianꝰ lederet. S; q̄ ꝑrimum
ꝑ cordias fugā suꝑserit. malū & ualde
nouū toto exercitui dimiserit exemplū
quorūdā corda diabolico instinctu spi
rauerit. ad muros iam usq; ꝑgssi molie
bant effugere. Uerū summus speculator
atq; ꝑpli huiꝰ amator. non diu passus
est huiꝰ contagione ꝑiculi ꝑplm̄ suū minui.
Apparuit namq; cuidā clerico socioꝝ in
stinctu fugā uelle aggredi. & dixit ei. fr̄
q̄ fugis? Quo tendis. iter? Fugio inq̄t ne
pereā. Cui dn̄s ait. Mane fr̄ ne fugias.
s; uade & dic ceťis ut maneāt ne sint
increduli s; fideles. q̄a ꝑcibꝰ scę ~~marie~~
matris meę. eoꝝq; lacrimis eis ꝓpiciabor. &
ab hostib; his libabo. & dic ꝑcipib; exercitus
q̄d in ꝑlio futuro uobiscū adero. Dn̄s enim
sum. qui loq̄r tecū. Item cuidā iam fune
manu apphendente ut descenderet. frīs eiꝰ
de imago iam defuncti corā eo astitit dixitq;
ei. Fr̄ ne timeas. qm̄ dn̄s erit uobiscū in
prelio & socii uri q̄ morte ꝑuenti sr̄ inui

nere hoc. uobcū erunt in auxiliū. Auiat⁹
ille. ubiq; defuncti attonit⁹ pedē retraxit. so
ciisq; narrauit. & secū manere fecit. Que
cū pncipib⁹ & plebi narrata erant. magno
gaudio pfusi & de uictoria confisi. mag
nanimes bellum prestolabantur.

18 Facto g̃ triduano ieiunio. & ab epis &
sacerdotib⁹ p̄plo p confessionē reconcilia
to. consilio cōmunit̄ inito p petrū here
mitā hostib⁹ mandauerūt. ut uel a finib;
xp̄i impii discederent. uel sequenti die
bellū cōmune formidarent

Si aut̄ bellū cōmune formidarent. elige
rent tres. aut qnq; uel decē. uel ult̄ qtqt
uellent de suis milites. & eqli numero
xp̄ianis in campū decertarent armati. &
quoꝝ pars uictoriā haberet regnū cū suis
possideret. uicta ů a finib; secederet sine
utriusq; exercit⁹ piculo. Illi quidē recentē
adhuc uirib; suis. & equis & armis. & mul
titudine innumera confidentes. pactio
nē huiusmodi neglexerunt. & cōmune
eos inire certamē supbe remandauerunt.

Et adduxerūt eū ante chorbagan ducē
milicię regis psarū. Qui sedens in ten
torio suo ornat⁹ cultu regio. dixit petro.

Quid m̃ mandant aduenę & miselli. Qui
enim d̃s aut homo tam potens est sub celo.
ut eis auxilio de p̃sarum manib; liberentur.
Numq̃d ille q̃ a iudeis crucifixus ẽ. Vade
& dic illis ut cito fugiant. aut derelicto
crucifixo regi soltano seruiant. At petrus
p̃dicta repetens ait. Hec dicit exercitus
dñi. Recede a nobis. & ab hereditate
beati pet̃. alioq̃n francorum armis fugaberis.
Quorum p̃ncipes n̄ ut dicis miselli. s; s̃t xp̃i
milites inuictissimi. Quo audito chorba
gan accensus ira euaginato gladio. iura
uit p̃ thronum regis soltani qđ defenderet
se de omib; francis. & dix se t̃ram possidere.
& semp̃ possessurum uiste ut' uiite. Man
dauit etiam qđ nec uerbum ab illo audirent
donec derelicta antiochia xp̃m denegarent.
& leg̃e p̃sarum p̃fiterent. Reu̇so itaq; pet̃.
bellum c̄omune nunciat affuturum. Quo
audito franci ad bellum se p̃parauerunt ni
chil hesitantes. nichil de multitudine
infinita & copia hostium formidantes. s;
q̃si uir unus om̃s simul ad p̃sternendos
hostes unanimes facti s̃t. & p xp̃o & eorum
libertate n̄ solummodo audacter pugnare
uerum etiam si oporteret occumbere & mor
tem subire hilari animo non dubitarent

Crastina ergo aurora illuscescente parati
sunt omnes exire ad bellum et ordine sic proces
serunt. ut nullus esset qui ordine constitu
to se transferret. Egressus est autem primus omnium
hugo magnus frater philippi regis francorum
cum francis. Deinde comes rotbertus normannorum.
et comes rotbertus flandrensis. Post istos aimarus
venerandus podiensis episcopus. Deinde vero gode
fridus lothariensis cum pluribus comitibus lo
tharingis. et legione gladiatoria. Post istos
raimundus comes provincialis cum áquitánis
et vuasconibus. Deinde tancredus cognatus boa
mundi. Novissimus autem omnium boamundus
invictissimus. cum gente sua aciem texit ul
timam. Et quia hostium principes nullis ad
huc nominibus pernotati sunt. nomina quorundam á quibus
dam de syria et chaldea egredientibus per inter
pretes cognita sunt. que ut potero diligenter
declarabo. Soltanum ergo predicti regis mi
licie principem videlicet chorbagan admira
tum magnumque ducem. fortissimum quem rex pre
fecit omnibus ante pono. deinde principes cum
eo venientes. prout syrum et chaldeum la
tine sonari potest diligenter subnotabo.
Hi vero sunt scilicet meleducahe. amirsoliman.
amirsolendus. amirchegible. amirmaro
me. amirmahumeth. cariadath. cocelo

ſenait. megalothelon. balduch. boſach. a
mirhbaich. aoyan. amigotuan. ſanxado
neſ. ginadoleſ. amirtogion. amirmataph.
ſopinan. boldagiſ. amirialiſ. geliſaſlan.
gigremiſ. algogan. artubech amirdaliſ.
amirurinore. amirchatoar. & innumerabi
leſ alii. Hi omſ̄ uel admirati uel duceſ
cognominati erant. Quoꝝ un⁹ admiratuſ
amirdaliſ noīe qui inantiochia habitare
ſolebat. cū uideret francoſ ꝑ turmaſ &
cohorteſ ſigniſ ꝓcedentib; incedere. ſigna
q; ꝓcerum q̄ ante uiderat recognouiſſet.
bellum fore rat⁹ chorbagan ſūmo admira
to nunciauit. qui intentorio ſuo quiete ac
ſecure ſedenſ. ſcaciſ ludebat. nichil de
bello metuenſ. Ut aut̄ auditū ē xp̄ianoſ
ad bellū egſſoſ. queſiuit á ſuiſ an pactio
nē á franciſ poſtulatā concederet. uel bel
lo eoſ inopinate uel inpulſo reciperet. Cui
amirdaliſ reſpondenſ. tarde inq̄t & in
conſiderate id ꝓlocut⁹ eſ. & uerendum ē
nūc ne ab eſterna poſtulatione repulſi tuę
reſiſtant petitioni. Uerūtamē ut libet fa
26 Miſſi itaq; internuntii cito.
ad francoſ. nichil pret̄ bellum im
petrari renunciant. Et iam ſole matu

tanto in clypeos & loricas repcucientes. tciā
refulgens in acie quē eps ille celeberrimus
regebat signū ipsi' epi animaduertentes
dixerūt int̄ se. En uidem' signū magnū
pcedere papę. Sacerdotib; & leuitis cum
crucib' & philacteriis in albis pcedentib;
agmen. deinde boamundū subsequente
acie timor inuasit uniuersos & maxime
eos qui de captione urbis euaserant. dicen
tes nullā in toto mundo forte gentē quę
francis posset obsistere. adicientes qd deus
eoꝝ p eis pugnaret. Chorbagan autē equū
ascendens uelocissimū admonuit suos
ut fortit̄ pugnarent. & ascendens in mon
tē seorsum cū paucis consedit ut uideret
euentū rei. Gens u̇ sua statim p turmas
& phalanges diffusa montib; & cam
pis circū francos diffusa. plurim sagitt̄
agere decreuerunt. Quippe tot erant
sagittarii turci. & parthi. ethiopes. &
medi. & elamitę. & qui habitant mesopo
tamiā. affricā. & lybiā. egyptū. & pāphi
liā. & omnē asiam. nationūq; fere uniuer
sarū ut facile francos undiq; concludere
possent. & n̄ tot eis esset in illis cōprehen
dere exercitulū xpianoꝝ n̄ dubitarent.

Computatus est ergo sicut a captis relatum est turcorum. et diversarum nationum exercitus; et vicies centena milia inventi sunt pugnatorum ad bellum procedentium.

31 Dux itaque godefridus. secundam regens aciem. que iam prima propter quendam eventum facta est ut gnarus et belli edoctus violentiam eorum pacienter sustinens; iunctis eo hostibus pedetentim suos incedere iusserat. nec unum ante alium ab ordine constituto moveri capitali sententia prohibuerat; donec truculentam eorum rabiem primis ictis edomitam. languentem ac defessam prospicerent. Cum igitur diu in hunc modum sustinuissent. chorbagan de monte quasi de specula suos nichil penitus agere cernens. precepit cuidam admirato ut partem exercitus sui versus urbem tamquam ingressurus educeret; ratus francos divisis ordinibus ad urbem velle regredi. ut vel sic acies francorum dirimeret. Quo facto; comes quidam theutonicus sinistrum cornu tenens. ut vidit turmas dividi. et partem versus munitionem urbis quasi in fugam converti; fugere eos existimans elapsus est de acie cum suis. atque eos incaute persequens. mox cum omnibus suis interfectus est. Dux vero gode

fridus nichilominus suos simul tenens. ut uidit — cohort.
tempus feriendi. cohortatus est ut tunc ferirent. et
per capita sua pugnarent. Qui uno impetu extem
plo in hostes irruentes bucinis et lituis cre
bro sonantibus deo in auxilio sepius aduocato.
clamore utrimque exorto. omnis hostium multi
tudo ac si repente totus mundus post eos rue
ret. in fugam conuersi sunt. Quis es immense
deus fortissime saluator inuictissime impera
tor. uelox adiutor atque protector. clementis
sime. serenissime. iustissime. quo duce. quo pre
sente. quo feriente. quo denique persequente tanta
bellantium multitudo terretur. non te formidinem
incuciente dextera tua forti conteretur atque
superetur. Alioquin tocius fere xpistiani imperii ro
bur si adesset. uix illos fugere coegisset. Ecce
miseros. uel debiles. fame afflictos. uirtus
altissimi triumphare non desperauit. sed eos super
omnium gentium multitudinem exaltatos mira
biliter perduxit. Ei igitur laudes et gratias reddantur.
ei totum attribuatur. Sibi gloria laus et exulta
tio in secula seculorum amen.

22 Fugientibus itaque hostibus franci eos persequi
non poterant diu propter equorum inbecillita
tem. atque ipsorum inualitudinem. Veruntamen
de peditibus strages non modica facta est. Et

qui equos adhuc potentes et ueloces de si
francis habuerunt. ut hostium equos comprehendere
potuerunt; hi et persequi et cedere eos a mane
usque aduesperam fere non cessauerunt. Nec enim
simul omnes unius fuge tenuitatem calcabant sed
diuisis agminibus dispersi per montes et col
les. armis proiectis sarcinisque dimisis. ue
locissime fugiebant. franci uero ut dictum
est eos pro posse persequentes. de spoliis eorum
ualde ditati sunt. Et redeuntes ad eorum
tentoria de quibus erat magna copia. ua
sa utensilia multimoda aurea et argen
tea. quorum precium opus superabat. et indumen
ta. strata quoque et pallia. nec non arcus
et pharetra cum sagittis. camelos. mulos.
asinos. equos. et diuicias reppererunt. nec
fuit aliquis egens inter eos. Et facta est leti
cia magna in populo dei. et glorificati sunt
dominum qui saluauit eos. qui fecerat magnalia
propter eos. Et regressi sunt omnes in ciuitatem
laudantes et benedicentes dominum. qui de mi
seris et pauperibus uictores et diuites eos
fecerat. Et deferentes oblationes suas
per ecclesias. uouerunt se ulterius honeste et iuste
uicturos. nec amplius fornicationibus aut
inmundiciis pollui. Est namque anti

ochia ciuitas magna ut superius memoratum est. et ecclesiis multis licet a gentilibus ꝑmerentur sollempniter dedicata. Quarum maior ac precipua beati petri apostolorum principis est basilica. ubi primum cathedram episcopatus septem annis rexisse legitur. Altera in honore beate marie uirginis. miro opere fabricata. Complures que alie sanctorum ecclesie. in quibus deuote se xpiani tota nocte illa utpote aggere diutino uehementer uexati. securi quieuerunt. Urbs hec celeberrima cum capta foret a francis. undecies centum subtractis inde diebus. Iunius et mensis ꝑmebat pridie nonas. Anno domini millesimo nonagesimo viii undecimo.

23 Mox post urbem captam hugo magnus constantinopolim concessu heroum de hinc in franciam regressus est. Hugo
Nec multo post obiit aimarus episcopus podiensis in kalendis augusti. cuius beata anima requie et beatitudine perfruatur amen. Cumque apud antiochiam et in circuitu per quatuor menses franci moras fecissent. sumpto inuicem consilio recesserunt. Boamundus uero et raimundus comes cum quadam parte exercitus urbem exeuntes. in interiorem syriam profecti sunt. ut fines xpiani exercitus dilatarentur. et

castra aut urbes contiguas ei subicerent. reliqui uero antiochie remanserunt. Hi predicti principes exercitum educentes barram ciuitatem primo adierunt. que haut difficile capta atque depopulata omnibus qui in ea cesis atque captiuatis maram preterea aliam urbem huic affinem inuaserunt. Qua obsidione circumdata uiginti dierum obsidione coacti. machinis paratis murorumque admotis signo undique dato instanti assultu. deo in omnibus fauente. urbem comprehenderunt. hostes obtruncant a maiori usque ad minimum. Omnibusque sublatis. antiochiam reuersi sunt. Tunc de communi assensu et consilio ciuitas antiochena et principatus regni boamundo traditus est. et concessus. utpote uiro cuius industria et ingenio urbs ipsa capta fuerat. Comes uero normannie et raimundus prouincialis et tancredus cognatus boamundi qui iuuenis magne opinionis et fame in exercitu erat assumpta parte exercitus castrum quod dicitur archas aggressi sunt. Uerum castrum illud situ loci et murorum turriumque munitione ualidissimum turcorum et bellatorum inuictissimum. per quinque fere septimanas obsidione detinuit. Est enim situm ad radicem montis lybani. et ueterum et antiquorum construc

tum d͞r. q͞d q͞a aracęs fil' canaan id con
didisset.

24 Dux u͞ godefridus & ruotb͞ comes flandrię
cū reliq͞ exercitu gibellū aliud castrū
situ murorū & ambitu fortissimū q͞d inter
antiochiā & castrū archarū sup͞ mare situ͞
ē. obsidione uallauert͞. S; belli tumultu
q͞d operiebant͞ q͞ apud archas sedebāt cōmoti.
eorūq; legatione submoniti gibello relicto ar
chas ꝑfecti sunt. & de duob' un' effectus ē
exercitus. castrūq; illud bello operiendo inpug
nabant. Ubi die quadā dū assult' in hostes
uehemens fieret. contigit heu infortuniu
ū anselmū de ribodi monte strennuum
militem ictu petrię interisse. ꝑq͞ totus
exercit' ualde contristat' ē quia optim' &
ꝓb' miles erat. & inexpeditione necessariu͞.

25 Ista francis de bello q͞d expectabant
frustratis illa q͞q; obsidione tam inopia
q͞ suorū dimissiōe uehementer͞ dissoluta. cas
triq; obpugnatione nimis tarda atq; diur
na. ope p͞ciū duxert͞. ut obsidione illa
dimissa. iehrosolimā messis appropin
q͞nte tempore expedito itinere tenderet͞.
& uiā non panis indigā s; bene ut audie
rant opulentā tenerent. Qui consilio

in uicem accepto. omnes animati simul assen
serunt collectisque tentoriis et papilionibus.
sarcinisque suis expeditis iter agentes ante
urbem tripolim que inde prope super mare
sita est prima sessione quieuerunt. et urbe
illa forum panis et uini quod diu ibi morati
sunt plenarie habuerunt. donaque plurima
2 primates recesserunt.
Inde gibellulum aliud castrum pretermean
tes. birithiam ciuitatem inuenerunt.
Erat autem mensis aprilis et iam messes
in area erant. magnaque copia annone per
totam maritimam tyri et sydonis que ciui
tates proxime sunt et biritho affines. Nunc
uero mutatis nominibus ab incolis sur nun
cupatur que tyrus quondam dicebatur. et que in
sagitta. antiquitus sydon appellabatur. et est
inter ea fenice quam sydon filius canaan condi
disse legitur. Dicitur quoque dicta est tyrus. in qua
Apollonius Tyri rex tyrus apollonius regnabat. Inter has duas
urbes sarepta sydonie estimatur. Inde
enim ad carmelum montem ubi helyas habi
tauit duorum iter dierum ingressi uenerunt
accon ptholomaidam. nunc achilon dictam. quam quidam
errantes accaron existimant nominan
dam. Sed accaron urbs est philistea inter

azotum & iamniā sita . ꝓpe ascalonem .
Ab hinc uocat̄ t̄ra palestinoꝝ . Transeun
tes aut̄ achilon . inuenert̄ oppidum cai
pha dictū . q̄d ē sub carmelo monte . habet
mare ab oriente . montē ū ab occidente .
De hinc cesaream palestine adorsi sunt .
que q̄dem dor antiq̄t᷒ . á q̄bdam turris stra
tonis nuncupata ē . in q̄ herodes agrippa
dict᷒ nepos illi᷒ herodis cui᷒ t̄pore natus
ē xp̄c . ꝑcussus ab ang̃lo . uermib;q; con
supt᷒ infelicit̄ exspirauit . Vlteri᷒ aut̄
incedentes . p̄terierunt oppidū q̄d assur
nōiant . Ĩt eni maritimā & ioppen á
dextra relinquentes . descendert̄ in rama
tha . q̄ ciuitas nc̄ ramula appellat̄ . De q̄
incole sarraceni om̄s aufugerant . ꝑdie
q̄ exercitus illuc uenisset .

Est aut̄ ciuitas in plano sita int̄
montana iudee & maritimā . in mag
na copia & felicitate annone . solis culto
rib᷒ capta . Vbi cū franci uenissent . inuene
runt areas t̄rici innumeras . & annone
etiā t̄turate magnā habundantiā . mo
ratiq; st̄ ibi ꝑ q̄tuor dies ut reficerent
& se & iumta . & sarcinas reparatent
ad obsidione therl'm . Ibiq; nuncios xp̄i

anoꝝ ſirianoꝝ qui erant in bethleem habuer̄t.
q̄ſ antea de ih̄rlin nuncioſ receperunt.
Nondū enī ceſaream uiderant. q̄ndo explorato
reſ xp̄iani clam de ih̄rlin exeunteſ ad eoſ
uenerant. ⁊ totū eē ciuitatiſ ⁊ eoꝝ qui int̄
habitant indicauer̄t. Letati ū franci ſup̄
nuncioſ pmiſer̄t ſe eiſ in pximo auxiliū
fore. ⁊ dō auxiliante ih̄rlin obſidione con
cluderẽ. ⁊ ſeq; ⁊ ſua cū ciuitas aut ui aut
timore ſubiceret̄ incolumeſ reſeruare.
Illiſ aut̄ abeuntib; franci animati ⁊ de
miſcdiā dī confiſi. ut ſpc ſcī grā illiſ ad
eēt pncipio ſue opationiſ in baſilica. ſcī
georgii que ppe urbē ramulā miro ope
fundata erat epm ordinauer̄t. ⁊ in ar
cib; que circa eccliam ſunt cuſtodeſ dimi
ſerunt. atq; ipſa die pfecti ſunt uſq; ad
caſtellū qd dr̄ emauſ ſexaginta ſtadiorū
ab ih̄rlin. Nocte ū ipſa tancredus ⁊
Bald. Burgēn baldūn̄ de burgo ante lucē ſurgenteſ.
centum militib; ſuoꝝ electiſ conſcendunt
equoſ armati ⁊ apparente aurora be
thleem puener̄t. linquenteſ ih̄rlin á
ſiniſtra. Quoſ cū uidiſſent greci ⁊
ſyri xp̄iani q̄ ibidē morabant̄. pmo rati
ſt̄ arabeſ. ⁊ turcoſ fore miſſoſq; de ih̄e

rusalem ad eos decollandos & delendos
estimati sunt. Cumq; francos recognouis
sent! statim crucib; & textis assūptis. cū
gaudio magno eos susceperunt. Franci
u° p̄ gaudio lacrimantes. pacisq; osculo eos
salutantes! basilicā ingressi sunt. Ubi do
mino adorato & in loco natiuitatis sue
& in p̄sepio n̄ sine lacrimis oblatione facta
ad exercitū regressi sunt! q iam ciuitati
appropiabat. Cumq; intuiti hostes signa fran
coꝝ p̄cul uidissent exier̄t quidā obuiam
arabes & turci!. ut p̄tēptarent armis fran
coꝝ miliciam. Qui mox fugati! intro
28 Cristianus se receperunt.
Cū exercitus uidens ciuitatē dī q̄
diu optauerat uidisse locaq; scā in quib;
mundi saluator p̄ redēptione generis
humani mortē ptulerat letatus ē ual
de! & p̄cedentes om̄s intrā pri. adoraue
rūt uiuentē in sc̄la sc̄loꝝ amen. Et
uenientes ad urbē! obsidione undiq;
uallant. vii. idus iunii. Lucis septene
iam uim igne calebat. Jherlm franci
cū uallant obsidione; Situs ipse ciui
tatis scē q nūc ē murorum ambitu licet á
prisca illustri ueteris compositione sta

O reuerenda metropolis ... dicta ... dei ... ciuitate magni regis ...

tuq; illo q̄ erat ihu xp̄i tēporib' ualde discre
pet. quedā tam̄ temporis illi' monumenta
continet. q̄b' & famosa & illustris & p̄cunc
tis clarior ciuitatib' in toto orbe ẽtarum
ēē debet. Ve(rum)q̄ quia á quib'dā quedā super
flua quedā tar(d)' continentia finguntur.
pauca sub breuitate ꝑstringere conabor.
Quatuor g̊ illi aditꝰ patent quib' ad eam
fit ingressus. ab oriente ab occidente. ab
aquilone & meridie.

29 Occidentalis porta dauid idcirco uocat̄.
q̊d iuxta turrim dauid sita sit. Sep
temptrionalis porta sci Stephani. ꝑ eo q̄d
idem martir ext̄ portā illā lapidatꝰ fuisse
asserit̄. ob cui' memoriā ecclia ibidem
fundata ē. Australis porta syon. q̊a ab ea
parte mōs ille p̄ruptꝰ eminet. unde dif
ficilis & ualde g̃uis ad urbē ē aditꝰ. Ad
huc etiā q̊nta habet̄ porta. q̄ aurea dicitur.
int̄ orientalem & australem portā sub tē
plo dn̄i sita. ꝑ q̄ rex celoꝝ sup asinā sedēs.
ante passionē suā ciuitatē ingressus est.
& ab hebreoꝝ pueris cū gaudio exceptus
est. que non aperit̄ n̄ in dn̄ica ramis
palmarū. Urbem itaq; ꝑ hunc ingredi
entib' aditū á leua sepulchrū dn̄i est

quod extra urbem passionis xpi tempore le
gitur fore inuentum. uiuoque lapide in
cisum. Iuxta quod paruum inobliquum est
supereminens lapis dehiscens. sicut in mor
te xpi legitur scissus. et subtus golgatha. Qui
locus magna ueneratione celebrandus. ad
orandus atque colendus est. In quo loco traditur ab
antiquis abraham filium suum inmolaturus.
arietem pro eo inmolasse. significans agnum
dei filium postea inmolandum. Paululum
remocior est locus caluarie dictus. ubi lig
num dominicum trecentesimo octogesimo sexto
anno post passionem domini a beata helena iu
da premonstrante inuentum est. Ubi etiam
a beata regina ecclesia mire magnitudinis
et operis fundata. postea a perfidis gentilibus
est destructa. Iuxta crucis inuentionem a
meridie est ecclesia que nuncupatur latina.
eo quod a latinis semper sit culta. Ubi fertur
eadem uirgo plorasse atque scidisse crines.
cum uideret filium suum patibulo affixum.
Ibi prope est locus ubi maria magdalene ce
teraeque mulieres lamentabantur flentes do
minum. Inde uersus orientem indirectum.
templum domini est celeberrimum. miro opere
fabricatum. Quod licet primum opus non sit

salemonis egregium. s; nec aliud qđ sub
cyro rege patratum ab esdra & neemia sc̃da
reedificatione toci mundi fabricā in opere
excessit: tamē quatuor habet introitꝰ sicut
& primū habuit templū. In quo loco angelꝰ
populū cedens. dauid orante & clamante.
ego sum qui peccaui. ego iniq; egi. restitis
se phibet. Ubi etiam lapis ille sup quē
angls restitit. adhuc inpolitus in medio
templi eminet. fuit & in hoc loco tempo
re salemonis ppitiatoriū aureū. & archa
testamenti in qua erant tabule moysi.
& uirga áaron & manna. & cetera que
dicebant sc̃a sc̃orum. Ibiq; fuerunt usq; ad tempꝰ
iosie regis iuda sicut in libro machabeorum
legitur: s; post ieremias archam in arabia
uersus montē sinai occultasse fertur.
Ubi in hodiernū diem adhuc mons
fumigans & caligine obductus locū uo
lentes adire obscuritate & caloris estu
repellit: nec ad montē usq; licet accede
re. Et in pphia eiusdē ieremie scrip
tū inuenitur. qđ inuenienda n̄ sit: do
nec gentes multe congregentur. Archa
g in templo nc̄ non ē: sicut a quibusdā
creditur. Uerū locꝰ ille multis modis sa

cer esse describitur. tum quia puer ihesus in eo pre
sentatus a symeone sene acceptus est! tum quia
duodennis in medio doctorum sedens in eo in
uentus est. Ubi quoque etiam nummularios eiciens
dixit. Domus mea domus orationis uocabitur!
multisque miraculorum signis et prodigiis ibidem
a deo factis religiosus et sanctus est .,

30 AB aquilone templi huius lacu inter
posito est ecclesia sancte anne matris beate
marie uirginis! in quo loco dei matrem
fertur peperisse. Ante cuius ecclesiam piscina
inuenta est quinque porticus habens! in qua angelus
descendisse legitur. tactuque aque langui
dos sanasse. Ad quam nunc per porticum unam
descenditur! et repperitur ibi aqua gustu
amara. que plerumque egrotantibus con
fert medelam. Hec inter urbem a fide
libus ueneratur flagellatio ihesu christi atque
coronatio. et derisio et cetera que pro nobis
pertulit! sed non facile ubi fuerunt hec
dinosci possunt! cum presertim ciuitas
ipsa tociens postea sit destructa.

31 Extra urbem uero a digniori parte sit
exitus per portam dauid ad uiam que
ducit bethleem que effrata antiquitus appel
lata! ab iherusalem spacio duarum leugarum

uersus hebron ad occasū sita est. Ibi ē
locus natiuitatis xpi & p̄sepe eī & ecclia
satis decens & ampla. miro ope fabricata!
ep̄ale optinens dignitatē. Ibidem & in
confinio! passi sunt innocentes. Iuxta
sepulchrū rachelis uxoris iacob. de quo
ascendunt ad montē syon. qui tempore
xpi erat cacumen [illegible] ciuitatis!
nc aut̄ ext̄. Ibi etiā fuit cenaculū ubi
dn̄s pedes discipulorum suorum lauit & cum
eis cenauit. & sacramenta corporis eius &
sanguinis ipsis tradidit! & omnia que de
morte eius futura erant p̄dixit. Ibidē
ū post resurrectionē suā spm̄ paraclitū
eis misit! in quo etiam transitus beate dei ge
nitricis fuit. In cuius honore ibi ecclia
miro ope antiquitus erat constructa!
s; á pfidis sarracenis ē destructa.
Ad radicē itaq; montis syon exoritur
fons aspectu liquidus. s; gustu amarus! q
dr natatoria syloe. qui emittit riuulū
suū in alueo ubi torrens cedron fertur
in hyeme! in quo cecus illuminatus ē á nati
uitate ut in euangło legit̄. Torrens
cedron ab aquilone initiū sumit. &
p uallem iosaphat cursum agens in

austrum dirigitur, nec habet aquas nisi inundati
onem pluviarum. In eadem valle inter civitatem
et montem oliveti est ecclesia genitricis dei mariae.
ubi ab apostolis sepulta est; cuius adhuc ibidem
sepulchrum colitur et veneratur. In quo loco mirifi
co opere a primis christianae religionis temporibus
structum. sicut beatus hieronimus scriptis
suis testatur structuras alias excedebat mag
nitudine operis compositione; sed postea a perfidis
gentilibus destructa est. cuius ruinae actenus
patent. Ibidem antea christi temporibus vil
lula quaedam erat nuncupata gethsemani.
ubi iesus captus est filius dei. Ibique discipulos suos
somno pregravatos linquens avulsus est
ab eis quantum iactus est lapidis; versus mon
tem oliveti inoblicum ut oraret. Ubi etiam
nunc oratorium quoddam in honore salvatoris
dedicatum est. Inde ascensus est ad montem
oliveti qui celsitudine supereminet om
nem regionem; in quo solitus erat dominus discipulos
suos et omnes ad se confluentes de civitate
docere. Ibique fertur orationem dominicam disci
pulis insinuasse. et ingruente passionis
suae articulo preces ad patrem fudisse. de
cuius montis vertice postea delatus est
in celum cernentibus apostolis. In quo ecclesia

antiquitus fundata. monumenta sanctorum pluri
ma continet. A quo etiam monte facile cernitur
arabia et uallis iordanis. mareque illud sal
sum et fetidum quod operuit sodomam et gomor
ram ciuitates quondam ira dei euersas. Sub
cliuo statim montis huius inter orientalem
et australem plagam aditur bethania ubi
dominus lazarum resuscitauit. et ubi marie
magdalene peccata sua dimisit. et ubi
in domo symonis leprosi discubuit. Ubi
etiam nunc lazari monumentum ueneratur. et locus
frequentia saluatoris sepe excolitur. Hec in
territorio urbis proxima satis sunt. Verum
flumen iordanis ubi baptizatus est christus
decem leugis longe est ab urbe in directum
uersus orientem. quod fluuius diuidit iudeam
et arabiam. Ad quem itur per ihericho ciuita
tem quondam magnam. habens a leua de
sertum ubi ieiunauit dominus quadraginta di
ebus. Videtur etiam ibi mons excelsus. u
bi temptatus est a diabolo. Nazareth autem
ubi conceptus est. et galilea ubi post resur
rectionem discipulis apparuit. et mare
tyberiadis et mons thabor. et solitudo
illa ubi de quinque panibus et duobus piscibus
quinque milia hominum saciauit aliaque

solitudo ubi etiā de septē panib' quatuor mi
lia pauit. omniaq; loca in quib; rex glorię a pu
eritia conuersat' ē longe ab iherlin semota
sit. Hanc preterea urbē. helius adrianus
imperator mirifice decorauit & uicos & pla
teas pauimento decent̄ ornauit. de cui' noīe
iherlin helia postea uocata ē. & aquę duct'
p omīs uicos instituit. p quos imbriū inunda
tione omīs ciuitatis inmundicię diluuntur.
Nec desunt huic urbi cisternę aquarum
habundantię semp opulentę. Constatq;
ciuitas ambitu murorū cū decenti mag
nitudine. ita ut nec paruitate nec am
plitudine umq̄ fastidiosa uideatur.
32 His itaq; & aliis modis ciuitas hec glo
riosa & illustris. Quā cū uideret xpi
anorū exercit' in tam arido & montuoso la
pidosoq; loco sitam. riuis. siluis & fontib;
undiq; carentē. difficileq; eā obsidione
diutina cingi posse estimauerunt. Et pma
quidē aquę penuria coacti sunt. adeo
ut .vi. miliariis cū iumentis & camelis
eam apportarent & deinde ingruente ne
cessitate a quatuor uel quinq; miliariis utrib'
& ei'modi uasis cū magno labore adquire
bant. Erat enī estas & ualde feruens tēp'.

utpote ardenti solsticio. et nimio labore. a
erisque intemperie siti magis quam fame contigit
laborare. Obstruxerant enim hostes antequam
exercitus illuc venisset fontem syloe. atque cister
nas omnes que extra urbem fuerant aut pas
siduas animalium adaquationes. aut per oc
cultos meatus penitusque desiccaverant. ita
ut nullus liquor posset ibi inveniri. Cumque
per sex dies aqua et cibatu opulentissime
munirentur. die septimo constituerunt civi
tati assultum facere. et per scalas quas in his sex
diebus composuerant muros si possent oc
cupare. Rutbertus de flandria comes. mi
les inclitus. probus audax. vocitatus geroti filius.
Erat autem rutbertus comes normannie et
rutbertus comes flandrie cum gente sua a
parte septentrionali. ante portam sancti stepha
ni. Dux vero godefridus cornu civitatis quod
est super vallem iosaphat cum suis occupabat.
et tancredus aliud cornu versus turrim
david petrariis et fundibulis maxime in
festabat. Comes siquidem raimundus cum pro
uincialibus suis montem syon occupaverat
Qui omnes dei constituto eam assilientes.
undique lituis et bucinis summo mane con
crepantibus crebro sagittarum atque telorum

grandine muros impeterent. scalas protinus
erexerunt: atque in una parte quidam uiriliter as
cendere ceperunt. Iam iamque fastigia murorum
scansuri. ab hostibus repulsi sunt: et ea die nostri
de primo illo assultu frustrati sunt. quoniam rare
fuerunt scale: et nimis cito ab hostibus cooperte
sunt. Qua ex re negotium illud hora fere tercia
dimissum est: et in castris nostri se receperunt.
Saraceni autem et hi qui in urbe erant de re
pulsione hac gloriantes. cottidie improperabant
bant nostris quia dominum suum quem intra muros
clausum habebant existimabant telis et
lapidibus dei sepulchrum turpiter impetere:
et quasi sacrilegum nostros insultando accusa
bant. Tunc patienter nostri blasphemias
eorum atque derisiones sustinentes: parauerunt
machinas muros quibus scandere possent.
Sed deerat nemus artificio oportunum. Neque
enim in tota regione illa silua est: ubi lig
num uix quindecim pedum possit inueniri. De
ueteribus tamen lignis cedrinis et cypressi
nis que in quadam specu non longe ab urbe rep
ta sunt turrim quandam cum propugnaculis
composuerunt: et eam nocte quadam illis igno
rantibus aut longe ab urbe compactam in
ea parte ubi dux godefridus sedebat

erixerit. et de coriis camelorum bouumque ceterorumque animalium in circuitu deforis eam contexerunt. muroque superminens septem aut amplius ulnis totam ciuitatem altitudine superabat. De qua facile erat uidere quid hostes intro machinarentur uel quomodo se haberent. Est enim locus ex illa parte adeo sublimis et excelsus. ut fere coequetur monti syon. Vt ergo uidere hostes machinam erectam. atque eorum ceruicibus supereminentem. timuerunt ualde. Quidam tamen deridentes. et ignorantes quid esset promittebant se turrim dauid illuc adducere. si illam nostri usque quaque muris applicuissent. uel de campo ubi in modum turris fuerat edificata ullatenus mouerent. Paratis ergo arietibus et scrophis et petrariis. et fundibulis. omniumque generum instrumentis. muroque propius admotis. die ad hec prestituta. ciuitatem undique impetunt. et sagittis atque balistis. multorumque generum armamentis hostes coartare ceperunt. adeo ut eorum quasi uel pauci in muris remanerent. Qui in turribus tantum erant. illi ciuitatem protegebant. Erant autem turres due a dextris et a sinistris inter quas machina nostra inpacta fuerat unde sarraceni uehementer nostros infestabant. et

& igne cũ oleo & adipe mixtũ faculis aptatis
in eos crebra inmissione iaculabant. multūq;
in hūc modū nr̄os inpugnare ceperunt. Q̄d cū
uiderent fundibalistę q̄ petrarias regebāt
in illas duas turres omnē uim suā direxe
runt. atq; uni⁹ ꝓpugnacula continuo diri
puerunt hostesq; inde fugatos q̄sdā strauerūt.
q̄sdā u̍ lapidatos uulnerauerunt. atq; in
hunc modū die illo contendentes ad uespā
usq; utrimq; certatū ē. Vespa siquidē sup
ueniente dimissū ē certamē. & munierūt
nr̄i machinas suas uiris optimis & stren
nuis ne nocturno tēpore hostili machina
tione uiolarent. Fuitq; dux ipse godefrid⁹
int⁹ & fr̄ ei⁹ eustachi⁹. uir magne audacita
tis & ꝓbitatis. multiq; alii in negociis geren
dis ꝓbatissimi. Hostes u̍ iam timore ꝑter
riti. & diurna incursione fatigati. nichil
in nr̄os iam molientes. s; ad defensionē
suā murorūq; ꝓtectionē omnino intenden
tes. tota nocte illa nichil aliud q̄ trabē
magnas. lignaq; q̄ maiora poterant muri
ꝓpugnaculis ad lapidū ict⁹ repellendos.
cont̄ machinas nr̄as contexerunt. Nr̄i
ē cont̄ si q̄ paranda erant ad crastinum
laborē uiuacit̄ & diligenti ꝓuidentia

procurabant. Sicque noctem illam non minus fere quam
in die vexati excubiis et vigiliis utrimque per
33 Mane autem facto. egerunt
quod contigit idus iulii. omnes ad inceptum
laborem se rursum animaverunt. et lituis
bucinisque clangentibus clamoreque utrimque
exorto. muros nostri acriter impetere ceperunt.
Hostes vero non segniter repellere inceperunt. et
exutraque parte multi tunc lesi sunt. Interea ma
chinis muro admotis. partem quandam muri
comes normannie et tancredus cum petrariis
suis iuxta portam sancti Stephani concusserunt.
et foramen unum fecerunt. Ex alia parte comes
raimundus cum machinis similiter et fundi
bulis fortiter instabat. Dux vero godefridus et
qui cum eo erant in maiori machina graviter
et caute eam regentes. faculas ardentes
quas hostes de turribus predictis in eos frequen
ti iactu mittebant tedasque sulphureas
et iaculorum grandinem umbonibus suis excipi
ebant. et ab estu diei et sole qui iam hora
fere diei tercia incanduerat. tedarumque incen
sione gemino sunt calore et igne artati. adeo
ut de vestibus eorum pars combureretur. et scuta
incenderentur. Sudor undique de eorum corpo
ribus manat. et vix iam sustinent estum

& hostes ab ignium uiolentia. Tunc pre
pit dux Godefrid⁹ ut cū fundibulis torres
incensi turrib; iacerent̄ ut uel sic hostes
parū coercerent̄. donec paulo ꝓpi⁹ muro
turris machinā admouissent. Quod cum
factū fuisset. mox ꝑ quędā foramina ig
nis in arce una dilapsus. materiem lig
noꝝ q̊b⁹ tectum arcis sustentabat̄ crema
re cepit. iam tāq; ardebat arx ipsa fumoq;
& igne hostes st̄ inde fugati. sic ut null⁹
in ea ulteri⁹ remanere posset. Altera ū
turris confracta & confusa erat crebro
iactu petrarum. ut nichil ab ea nr̄i timerent̄.
Igit̄ turris nr̄a iā muro contigua. nr̄i hos
tib⁹ supeminentes. iā tāq; dei auxilio trium
phare inuehebat. contigitq; ut cū funes
q̊b⁹ ligna ꝑdicta muro conexa fuerant fal
cib⁹ á nr̄is cederent̄. trabē qndā q̊si pontē
sponte actura uersus turrim nr̄ām uerti
& á nr̄is exceptā. á machina nimirum
ita artificiose & cōpetent̄ collocari. ut
nr̄is it̄ in ciuitatē ꝑberet. Mox ū duo mi
lites ducis & ambo fr̄es. quoꝝ uni⁹ engelbt⁹
uocabat̄ alt̄ ū litold⁹. ꝑ trabē illā gladiis
exertis ciuitatē ingressi st̄. Deinde
alii atq; alii subsequentes. murumq;

sup hostes occupantes. deus adiuua. deus uult. in
clamantes. toto exercitui uiam intrandi pate
fecerunt. Qui confestim per funes et scalas ingra
dientes. sarracenos et hostes qui in ea parte erant
usque ad templum cedendo et obtruncando persecu
ti sunt. Illi uero fugientes in templi claustro se con
cluserunt. ianuisque clausis aduersum nostros adhuc
resistere parauerunt. Quo tancredus cum suis ad
ueniens expugnare eos cepit. nec mora fores
patefacte sunt et atria nostris irruentibus completa.
Hostibus in templum domini fugientibus et in templum
salemonis se includentibus ferientibus itaque nostris
a tergo et persequentibus cedes inmensa facta est. adeo
ut in cruore interfectorum pedes nostrorum tenus su
ras pene tingerentur. nullusque ex eis uite est
reseruatus. Sed neque feminis neque paruulis pe
percerunt. memores credo saul regis qui
agag pepercit. iram dei incurrit et periit.
Ea uero die ita deleti sunt. ut de multitudine
innumera sarracenorum turcorum arabum ethio
phum. multarumque nationum que ad defensio
nem urbis omnis precepto admiralii regis babi
lonie conuenerant. uix pauci erant super qui
in turre dauid se cluserunt. Illique haut mul
to post comiti raimundo turri reddentes
euaserunt. atque fuge se precipitantes dederunt.

Et expurgata ē ciuitas scā iherl'm ab infi
delib' ea die ad laudē & gl'am & honorem il
li' cui' sepulchrū in t'ra gloriosū ē! q̄ admirabi
li potentia & p̄destinatione sua fideles suos
illuc usq; p marium t'rarūq; pericula sui gr'a
direxerat. Juni' efferuens ter quina luce cale
bat. Idib' inq; suis it ad mediū faciebat. An
no milleno centeno s; mín' uno. Virginis
á partu peperitq; gaudia mundo. Vrbem
cū franci capiunt uirtute potenti. Atq; no
uas reddunt laudes sup astra sedenti.

Capta g̊ ciuitate & ab incredulis munda
ta! ad sepulchrū dn̄i om̄s cū oblationib'
& cereis accensis. laudes & gr'as in uoce exulta
tionis dn̄o reddentes. festinant̄ pgunt uota
psoluunt! in gaudii lacrimas erūpunt. Popl's
enī dn̄i & oues pascuę ei' ut loca scā passionē
crucis. mortis. sepulturę. & gl'osę resurrec
tionis tetigerāt! cōpunctionis lacrimas & in
opinatę letitię cū ymnis & canticis psal
lentib; emiserāt. O temp' dn̄i desideratū.
ó tēpus acceptabile. ó factū factis om̄ib; me
morabile! cū id qd' ab om̄ib; fidei catholi
cę cultorib' intimo mentis ardore diu opta
tum. & uotis om̄ib; desideratū fuerat. fi
lii scę matris ęcclię in sua scā completum

uiderent. statumq; orientalis et matris ecclesię ab in
fidelib; et inmundis funditus euersum atq; pol
lutum. a fidelib; et electis immo a deo preelec
tis. et predestinatis. in sublime erectum et in for
mam in suo tempore conspexerunt. Gloria tibi pater.
Gloria tibi fili. Gloria tibi spiritus sancte amborum paraclite
trinitas sancta. rex sabaoth. faciens mirabilia
in celo et in terra. consilium tuum antiquum est.
A solis ortu et occasu ab aquilone et austro
laudabile nomen domini. Excelsus super omnes
gentes dominus. sit nomen eius benedictum in secula.
Expletis itaq; cerimoniis atq; omnib; in
domini sepulchro rite peractis. reuersus est populus
dei ad domos et mansiones quas ceperant. prout
cuiq; contigerant et nocte illa positis tan
tum grecorum et sirorum excubiis. securi quieuerunt.
et de beneficiis que ab hostib; parata fuerant
gratias agentes deo. cum gaudio epulati sunt et
somno functi.

33 Postera die uulgus cum scutigeris mixtim
cadauera reuoluentes templi. inuenerunt
copiam auri. et argenti et lapidum. Deinde pro
uinciales quasi ultimum ciuitatem ingressi sunt.
dolentes quod ad predam diripiendam. tarde ue
nissent compertum est quod sarraceni dum uiuerent
nummismata et talenta auidis faucib; de

glutissent multos ideo euisceratos exenteraue
runt, et pecuniam quesitam in multorum uis
ceribus repperierunt. Unde factum est ut de cadaue
ribus aceruo facto ea igne cremarent, ut est
illud in cinere facilius inuenirent. Nec enim
fetorem illorum diu pati poterant. Tancredus
autem cum suis templum domini aggressus, uasa au
rea et argentea multimoda, lapidesque precio
sos, et limbum aureum qui templi parietes
circumdabat, et coronas et phialas, et mor
tariola aurea, omniaque preciosa templi arripi
ens, et super omnes ditatus est ualde. His itaque
omnibus ut dictum est patratis, postquam primates
et populi requie modica refecti sunt, omnes com
muni assensu godefridum ducem in regem ac
principem ciuitatis iherusalem ac totius regionis
extulerunt. Canonicos autem qui domini sepul
chro deseruirent, ibidem statim decreuerunt.
Arnulfum uero eis quasi patriarcham preposuerunt,
donec a romano pontifice quid agendum
foret requisiuissent. Tunc et domino annuen
te per quendam syrum reuelata est crux dominica,
que ab antiquis temporibus in quodam secretario
abscondita fuerat, et ab hostibus conseruata.
Qua inuenta, omnes in sublime gratias deo egerunt.

36 Cumque de reditu in patriam iam heroes cogitarent, ecce

nunci⁹ uenit qui diceret bellū magnū af
futurū. nec tantū bellū s; urbi obsidio
nē ⁊ expugnationē tantā aduentare. q̃ntā
numq̃ uiderant; Rex enī babiloniꝰ du
cem militie sue. noīe leuendaliū cū mul
to exercitu collecto de turcis. ⁊ arabibus
ethiopib; atq; sarracenis. ⁊ egypto. ⁊ meso
potamia. omīq; affrica. ut audiuit iherlm
a francis uallatā misit ut omīs q̃si pulli
in cauea cōphenderent. ⁊ obtruncarentur.
⁊ sub edicto huiusmodi pceperat ac phibu
erat. omib; ne q̃s eoꝝ ad eū reuerteretur
donec interfectis atq; deletis xpianis omib;
ipsū dominicū sepulchrū eradicarent
atq; funditus euerterent. ne de eo ulti⁹ mentio
aliq̃ fieret. Quo audito xpiani. ad plium
pficiscunt. dicentes se int muros neqq̃
pmittere concludi. ⁊ armati uexillo scē
crucis qđ pferebat agm̄ exercitū uersus asca
lonē dirigerent. ubi aduersarios obuiari
existimabant. Aduersarii u͛o audientes q̃a
iherlm iam expugnassent. ⁊ int muroꝝ
ambitū se nri recepissent. letati sunt
ualde. dicentes ⁊ urbē ⁊ illos ita uelle
concludere. ut nec un⁹ ex eis manꝰ eoꝝ
aut gladium euaderet. ignorantes q̃dē
q̃d iam eis obuiā pliaturi uenissent.

S; cū didicissent nr̄os eis obuiā exisse
parauert̄ eos int̄ se concludere. ⁊ sic om̄s
aut ferro circūuenire. aut cōp̄hensos ba
biloniā in manicis ferreis deducere. fa
cile enī erat paucos á multitudine in
numera uallari ⁊ cōp̄hendi.
37 Sic eq̄dem á q̄bdam in bello captis in
timatū ē. Nr̄i g̊ ut ꝓpe illos adeē
ꝑspeculatores suos agnouissent. constanti
animo om̄s ac si essent uni᷒ matris filij ad
bellū se ꝑ̄parauert̄. ⁊ libent̄ ꝓ xp̄o aut
mori aut triumphare ꝓmisert̄. Vespe aut̄
illo qui p̄cessit belli diem. sole iam ad oc
casū uergente. contigit ut multitudo co
piosa animaliū. boū. ouiū. camelorꝝ ca
ptarum de montib; acta. sec᷒ exercitum
xp̄ianorꝝ tāq̄ in auxiliū crastini laboris
futurū se contulisset. Mane itaq; facto.
constitutis ex more legionib;. nr̄i ad bel
lum ꝓfecti st̄. Animalia q̊q; mirabile
dictu ac si ex industria subsequentia pau
latim p̄cedendo. agmen de se cōposuert̄.
Videntes g̊ hostes a longe animalium
multitudinē post acies nr̄as ꝓcedere. rati
st̄ fore de nr̄is milites ac mixtim peditē.
in p̄sidium ⁊ tutelā caute legionū ordinē
sequi. ueritissunt magis p̄liū. idcirco q̊

non possent sic preparabant se effundere atque
nostros undique concludere. Et tunc conspi
cientes miliciam in armis fulgentibus compo
site precedentem timuerunt, et pavor dei irru
it super eos. Nostris itaque lituis et bucinis clan
gentibus exortum est prelium, et grandine sagittarum
utrimque distento subsecute sunt lancee,
ita a nostris uno ictu et momento vibrato ac
si omnes coniurassent vel una manus eas mi
sisset. Quo primo impetu hostibus dei terrore
in fugam conversis cedes non modica sub
secuta est, et quorum equi tam non fuerunt celerio
res morti dediti sunt. Et in momento cam
pus ille aspectibus ita occupatus est ut ne
Author interfuit mo nostrum nisi super cadavera pedem ponere
posset, et terra undique sanguine maderet
tamquam nubibus ymber sanguineus emanasset.
Quidam eorum arborum cacumina prerumpentes
et sic evadere opinantes, sagittis ibidem
crebris sagittati lanceisque perforati ruen
tes interierunt. Quidam Ascalonie viam rapi
entes eo quod proprium erat presidium, per gladium
et lanceas nostrorum transeuntes interfecti sunt.
Pars vero eorum qui evaserunt Babiloniam fugi
entes infeliciter advenerunt. Nostri itaque trium
phantes et deo gratias agentes, spoliis eorum
et armis et tentoriis onerati ad castra

regreſſi ſunt. Ubi nocte illa pauſantes,
craſtina die iherlm cū gaudio ſt reuerſi.
& de pda q̄ de dei dono ceperant oblationes
ad ſepulchrū dn̄i glorioſum cū grārum
actione. & munera multa optulerūt. De
hinc flum̄ iordaniſ adeuntes. & palmaſ
ex more de iericho aſportantes. qdā rece
dere. qdā remanere iheroſolimiſ in ppetuū
uouerunt. Remanſit ergo dux Godefriduſ
ut pdictum ē ſublimatus in regē. & retinuit
ſecum tancredū quē pfecit ducē milicię
ſuę. & quam plureſ alii tam clerici quam laici re
ibidem remanſerūt. Rotbertus uero comeſ nor
mannię. & rotbertus comeſ flandrię receden
teſ. nauigio conſtantinopolim ſe contule
rūt. deinde p apuliā ad patriam reuerſi ſt.
Ceteri quoque multi tam de ſummiſ quam de
minimiſ quib; placuit patriaſ edeſ reui
ſere. qdā puſillanimeſ & paupertate de
ſperanteſ. qdā uero diuiteſ & ſpoliiſ hoſtiū
locupletati. dō grāſ agenteſ diſceſſerūt.
Poſt hec boamundus antiochenus. & bal
duinus rothaſienſiſ audientes ciuitatē
iherlm a nrīſ expugnatā & xpianę p
feſſioni ſubactā. nunciiſ ad ſe inuicē
miſſiſ pposuerūt iherlm ad orationes
uenire. Menſe ergo nouēbri diſpoſitis

quisque rebus suis et fortiter munitis. iter arripien
tes conuenerunt laodiciam. m m m
38 Erat quippe daimbertus pisanus episcopus multique
alii pisani et rauennenses. qui portum
laodicie applicuerant. et operiebantur. donec
mare tranquillum esset ut iherosolimam naui
garent. Qui cum boamundum et balduinum
per terram proficisci nouissent. uecturis adqui
sitis daimbertus episcopus cum quibusdam nautis sibi ad
herentibus illis coniuncti sunt. Erantque simul
fere estimati uiginti quinque milia. tam equi
tum quam peditum. Et cum fines sarracenorum
ingrederentur. estimantes uictus uenalia ibi
repperire nichil prorsus inuenerunt quod eis
uenderet aut daret preter tripolitanos et
cesarienses. sed eos summo odio habebant. ut
pote gentem que ad eorum destructionem terram
ingressi erant. Unde fame et inopia al
gore et inedia sepe contigit eos laborare.
hyemps enim erat. Patienter omnia tamen pro
christi nomine sustinentes. tandem uenerunt iherusalem.
Adoratoque domino et sepulchro eius orationibus
et cerimoniis uenerato cum ingenti gaudio
natiuitatem christi celebraturi betheem ueni
unt. et noctem dominice natiuitatis peruigilem
duxerunt. Deinde iherusalem regressi cum rege
godefrido et clero et populo in templo sale

monis congregati. die q̄dā de statu regni
& ecclie ierosolimitane tractantes. da
inbtū illū pisanū annuente boamundo
in patarchā elegerit. ecclie sepulchri ar
nulfo deposito custodē p̄fecerūt. astruentes
illū daimbtū excellēter & toto regno magno
ope p̄fecturū. tum quia doct᷒ litteris á
p̄me erudit᷒ eēt tum quia p̄eē & p̄desse do
mui & ecclie iam diu didicisset. Erat &
aliud q̄d magis eum retinuerit. Pisanos enī
& rauenenses cū quib; ipse daimbt᷒ uene
rat in sua q̄si potestate habebat. ut q̄cq̄d
ipse uellet ipsi uellent & facerent. Ideoq;
necessariū & ualde oportunū rei publice
sue dixerunt. si talem uirū haberent
cui᷒ industriā & sollertia ciuitates sup mare
sitas nauigio caperent. Itaq; eo patarcha for
mato iumētis resarcinatis & stipendiis p
oportune munitis. ambo duces boamun
dus & balduinus non eodē itinere quo ue
nerant. metuebant enī insidias. s; iuxta
mare galilee & tyberiadem & nazareth ubi
xp̄c nutus ē. & p cesaream philippi que ad
lybani montē sita ē. & p castrū qd̄ bal
bach nominat᷒. ubi etiā á turcis qui in
habitant damasci insidiati st̄. s; nichil
dei grā lesi. in syrie fines puenerunt.

Ubi g̊ syriam ingressi sunt. diuisis ex
ercitib; boamundus antiochiā balduinus
39 ū edissam ciuitatē suā petiit. Elapso
itaq; tempore dū boamund⁹ antiochię om̄i
ꝓsperitate perfrueret̄. om̄isq; affines suos
aut ui aut subsequenti amore sibi sub
iugare niteret̄. contigit mense iulio ga
brielem quendā armenū ut se ꝙ ciuita
tem suam melitinā uocaciam sibi t̄
deret. atq; ditioni ei⁹ subiugaret. Ad q̄
suscipiendā dū boamund⁹ cū paucis
nichil obit̄ timens ꝓficisceret̄. circum
uent⁹ insidiis cuidā admiraldi turcoꝝ
dasmanis noīe imprudent̄ n̄ longe ab
urbe p̄fata captus ꝙ detentus ē. Ciui
tatē ū melitinā obidē q̄a boamundū
int⁹ recipe uolebant. obsidione clau
dunt. Ubi diu sederent diuulgatū est
ab illis qui de captione boamundi eua
serant ꝙ balduino edissę intimatum.
quia boamundus dn̄s ꝙ amic⁹ ei⁹ in
uinculis teneret̄. Ab ipso q̊q; boamun
do clam ꝑ quendā armenū balduino
nunciatū ē. cicinno capitis sui absci
so. ut hoc signo ei subueniret. Con
gregatis ū balduin⁹ suis. cū antioche
nis ad eū succurrendū ꝓperabat. Quo

audito da[...]ſmanuſ obſidione p̄termiſſa
receſſit. & abiit in regionē ſuā. uerebat(ur)q;
enī cum francis confligere. nec ult(ra) au
ſus ē eos ibi expectare. Balduin(us) tamen
eū itinere triū dierū p̄ſequit(ur). ſ; nichil
p̄ficit. Rediens aut(em) de p̄ſecutione ciui
tatē ſibi p̄dictam ſubiecit. & facti ſunt
amici ipſe & gabriel.

Et factū ē in menſe auguſto. poſtq(uam) bal
duinus edissam rediit nunci(us) ei feſti
nus de ih(e)rl(i)m occurrit. qui nunciauit
& obitū fr(atr)is ſui godefridi. & regnū ſibi
hereditario iure ab eodem fr(atr)e dimiſſū. Obiit
enī dux godefridus poſt urbē captā ih(e)rl(i)m
ſc(un)d(o) anno. xv. kl' auguſti. qui dū uiueret.
n̄ dux uel rex. ſ; ſeruus & p̄tector patrie
extitit. Q(uo)d poſtq(uam) balduin(us) audiuit indi
late t(er)rā illam q(uam) poſſidebat balduin(us) cuidā
cognato ſuo collocans iherosolimā petiit
aſſūptis ſecū ducentis fere militib; & ſeptin
gentis peditib; iterq; arripiens p(er) antiochiā
& laodiciam etacleam & tortoſam ciuita
tes tripolim uſq; p(er)uenit. Ibiq; ante urbē
hoſpitat(us) a rege tripolitano ē honorifice
ſuſcept(us). erant enī ab inuicē amici rex
tripolitanus & balduin(us). Pane q(uo)q; & uino
nec non & ſilueſtri melle muneribuſq;

donatus. intimatũ ei ab eodem quia du
char rex damascenorum. & ginahadole admi
raldus quiala cũ multitudine turcorum &
sarracenorum. arabumq; ei ob iter insidiaret̃.
Quia ex re cauendũ erat. ne rex impulso
ab eis circumueniretur. Quo audito bal
duinus hilari uultu animoq; constan
ti respondit se neminẽ p̃ter dñm time
re. dum tot & tales socios itineris habe
ret. quot q̃lesq; suos existimabat. Profect⁹
q; inde. uenit in berithum. Non enim
longe ab urbe biritho. s; q̃si miliarib; q̇nq;
secus mare trames angustissim⁹. & ineuita
bilis erat. Quẽ balduinus ñ ignorans in po
te qui iam p illũ t̃nsierat. crastina aurora
illucescente suos fecit armari. atq; armatos
incedere donec ad illũ uenirent locum. p̃
mittens speculatores qui p̃uiderent si quę
insidie laterent. Et cũ peruenissent ad lo
cum p̃scriptũ patuerũt insidię. & uiderũt
turcos hac illacq; cursitantes. eosq; circũ
uenire p̃parantes. Quos cũ cognouissent.
confestim balduino qui post acies regebat
p quendam eorum innotuerũt. Qui cũ audi
ret hostes adee. mox suos diligent̃ affat⁹.
& in xp̃o roboratos. atq; more solito cohor
tatos p acies & cohor tes diuisos ad bel

lium competenter ornatos eduxit. Sed quia locus
ille hinc mari hinc rupibus coartatur. cuique ordi
ne permisso incedendum fuit. Hostes itaque uisis
illis quasi lupi ouibus infestantes undique prosili
erunt. atque ex insidiis prorumpentes feroci im
petu nostros aggressi sunt. Nostri uero primo sustinen
tes. postea eos acriter sagittis et telis repellen
tes. effrenatam eorum rabiem paulisper cohibue
runt. Illi deinde in nostros irruentes. a fronte
et utroque latere eos coartare ceperunt. A mari
enim nauibus aduecti. dextrum latus urguebant.
a sinistro uero rupibus excelsis capitibus eorum immine
bant a fronte quoque uirtute magna contende
bant. et sic a mane in uesperam conflictum est.
Ceciderunt ex utraque parte multi et nostri quatuor
milites amiserunt. Vespere igitur adueniente di
uisum est certamen ibidem a nostris castra fixa sunt.
ne si paulo retrocederent hostes animosius in
eos ruerent. totaque nocte illa cibo potuque tam
ipsi quam equi eorum carentes excubati sunt. Dilucu
lo autem facto consilio inuicem inito aut mori
aut uiuere destinati. in planum regredi decre
uerunt. Collectis itaque sarcinulis. clientibus
que impositis milites subsequendo se et illa
tuentes in planiciem festinanter descenderunt.
hostes uero tam animati per rupes et colles et
angiportus insequentes. instanter eos infesta

ti sunt. Quidam eorum precedentes. montemque
quendam quem nostri tendebant preoccupantes. iam iamque
e nauibus egressi. cedem de nostris faciebant. cum
subito nostri calliditate quadam antea pressi. ut
uel hostes secum in campum producerent. clamo
re repentino in illos irruentes. antequam
ad naues uel ad montes peruenissent. stra
uerunt infinitam multitudinem. Illi enim
ex quo miliciam nostram gladiis extractis
in eos tendere uiderunt statim terga uerten
tes per abrupta montium per concaua collium
latitantes alii quoque in precipicium ruentes.
ceu lepores timidi ante canes partim
ad montes fugiebant. Nostri in eos irato
ualde animo intendentes. et pro uita de
certantes. quotquot ante ire uel attingere
poterant nichil aliud quam uita priuabant.
Fugatis itaque dei auxilio atque prostratis
hostibus ad clientela reuersi sunt. qui in
terim cum sarcinis in campo eos operieban
tur. et inuicem letantes deoque gratias agen
tes. castra ibidem metati sunt. esis, prout cuique
possibile erat cibatis et cum gaudio quod
habuerunt epulati sunt. et somno
functi sunt. Mane autem orto baldwinus
ipse solitam amplectens probitatem. ante
quam de loco illo quemquam suorum mouere per

mitteret. electis secum paucis ad locum
insidiarum usque progressus est. speculari uo
lens si quid eis adhuc timendum esset. Qui
ut omnia quieta atque solitaria contemplatus
est. ignem cacumine cuiusdam montis accen
di precepit. Hoc enim erat signum quod suis fe
cerat. ut cum uiderent fumum. omnis collec
tis phaleris subsequerentur. & uenientes,
transierunt de tussime ubi hostiles turmas
prius repperierant. Transeuntes autem tirum
& sydonem ceterasque ciuitates super mariti
mam. tandem uenerunt ioppen que á
nostris nouiter hospitata erat ubi primates
iherusalem balduinum operiebantur. quia eum
aduentare iam audierant Quo gaudenter
ab omnibus atque unanimiter recepto perduxerunt
Cumque urbi iherusalem.
appropinquaret omnis clerici & laici tam
greci quam latini barbari quoque gentium omnium nati
onum gens in urbe morabatur ei obuiam
cum crucibus & cereis. psallentes & cantantes
uocibus altisonis processerunt. & cum gaudio eum
sollempniter receperunt. & ad domini sepulchrum
usque perduxerunt. Facta autem oratione. cum
oblationibus uasorum & ecclesie ornamentorum que
secum balduinus attulerat. in regium pa
latium deductus. & ab herois & populo

gratanter exceptus. nocte illa securus et tranquil
lius quieuit quam fecisset a die qua de edissa iter
agere cepit. Erat enim tunc mensis nouembris.
et quia instabat natiuitas saluatoris. et quia
ipse balduinus. et [illegible] patriarcha daimbertus
inuicem aliquatenus obliqui erant propter
quasdam suspiciones et populi submurmura
tiones. de eius coronatione atque regni in
tronizatione usque ad festum dilatum est. Inte
rim balduinus nosse uolens terram sibi des
tinatam et hostes contiguos perterritare. cum
aliquantis diebus iherosolimis se et suos quie
te refecisset resumptis uiribus profectus est asca
lonem. Ubi hostibus extra menia ex inprouiso
repertis. intro fugere coegit. Denique per a
liquot dies regionem illam circumspiciendo
inhabitans. repperit cauernas plenas
incolarum. et animalium ubi metu se oc
cultauerant incole regionis illius cum
rebus suis. ne a gente christiana dissiparen
tur. Sed cum nullum eorum de cauernis extra
here possent. ignem in ipsis accendentes
fumoque et calore illos coartantes. uellent
nollent eos exire coegerunt. Erant quidam
latrunculi. et ipsi christianos insidiantes
inter ramulam et iherlin. Quod cum a syris
qui inter erant cognitum esset. centum

fere ex eis capita amiserunt. Syri autem quia
christianos se profitebantur. illesi dimissi sunt.
Depopulatis itaque et giratis finibus inimicorum.
et de balduini adventu aliquantulum
perteritis. consumptisque regionis illius alimentis.
placuit ulteriora speculari. Assumptisque qui
busdam indigenis qui de sarracenis effecti
fuerant christiani. loca inculta et remotiora
cognoscentibus in arabiam profecti sunt. Tran
seuntes autem montana uidere uenerunt in
hebron. ubi abraham cum filiis suis con
uersatus est. Et pretereuntes eorum sepulturas.
descenderunt in uallem sodome et gomorre.
dimisso a leua sepulchro loth fratris abrahe.
In qua ualle nunc lacus est qui mare mortuum
uocatur. constans in latitudine uiginti
sex miliariis latitudine uero septem. Qui
adeo salsus et amarus est. ut nec a bestiis
nec ab auibus contingatur. sed nec pisces nec
aliqua creatura in ea uiuit. ideo merito
mare mortuum nuncupatur. A parte aquilonis
flumen recipit iordanis. et nusquam
autem seu maris uel fluminis exitus rep
peritur. Secus quem lacum mons aeque
salsus naturaliter constans. ut saxum
durissimum. et glaciei simillimus est.
unde sal quod salis gemma uocatur gignitur

unde incole usum salis habent. Conici
tur ergo locus bifarie salsus. eo scilicet quod
monti illi semper allidens salsuginem secum
attrahit; ymbriumque inundatione de mon
tis uertice in lacum defluente. materia cor
rumpitur aque. Ubi in tantum concaua et
profunda est abyssus; ut magni maris reflux
um subtus recipiat. Relicto itaque lacu
a sinistris per terram grauissimam. et fructibus
palmarum quos dactilos uocant fertilissi
mam; in interiorem arabiam ingressi sunt.
Et pertranseuntes arduos montes. satis
horridos et solitarios. peruenerunt in uallem
moysi fructibus et frugibus opulentissimam;
ubi moyses ut legitur aquam de petra produxit.
et filios israel inde potauit. Ubi etiam nunc
fons liquidissimus emanans; homines
et iumenta totius regionis adaquare po
test. Molendini quoque si adessent; de
torrente fontis illius uoluere possent. Ibi
quippe in montis cuidam uertice oratorium
est; quo loco dicunt moysen et aaron cum
domino fuisse locutus. Quia ergo ultra uallem
illam terra omnino deserta. et incultilis
est usque in fines babylonie. facta ibidem
mora trium dierum intrisque et equis re
quie et pabulo refocillatis. residuum

t̄inuē resumentes. iherlm regressi sunt.
Ibiq; aurea corona cū ornamentis rega
libus p̄parata. daimbto etiam patarcha cū
balduino reconciliato in uigilia natalis
dn̄i sicut mos erat noctem sacratissimā
loco natiuitatis. & ante p̄sepium illud
splendidum cum cerimoniis & orationib;
& uigiliis p̄cedere bethleem ꝯ omīs conue
nerunt. ẏmnisq; nocturnis cū missis
ꝑtinentibus rite ꝑactis. hora diei tercia
balduinus in regem á patarcha daimbto
coronat᷒ & sublimat᷒ ē. & ab uniuersis tam
clero q̄ ꝑplō honorifice receptus. omībusq;
de more sollempniť expletis. eadem die
cū gaudio iherlm redierunt. Celebratis
itaq; diebus natalis dn̄i. & ꝓ posse tempo
ris & loci oportunitate festiue ꝑactis.
rex balduinus fines regni sui dilatare
cupiens. q̇ ad duodecimū uix t̄re milia
rium ꝓtendebat᷒. de regni statu & eius
amplitudine cū his qui secum festo inter
fuerant disserens. quid facto opus eēt con
sulens. consilio accepto statuit classem
ianuensium & pis anoꝝ qui laodicię por
tu hyemabant usq; dū uenirent expec
tare. Ea tempestate uener̄t de antiochia
legati missi a p̄ncipib; urbis antiochię

ad tancredum cognatum boamundi orantes ⁊ deprecantes. ut eis ⁊ regno antiochię subueniret. ⁊ ut loco cognati sui dum ipse in uinculis teneretur eos tueri ⁊ regno non dedignaretur. Timebant enim turcos ⁊ uicinos aduersarios ne super eos irruerent. Iste tancredus tyberiadem ⁊ caipham oppida ualida iam á tempore ducis godefridi subacta optinebat. ⁊ in therlin templum domini ⁊ uicum templo domini adiacentem iure suo possidebat. sed regi balduino infestus erat propter quasdam antiquas seditiones. ideo quod neque regi neque eius imperio subditus esse uolebat. Audita ergo huiusmodi legatione. dimissis caipha ⁊ tyberiade omnibusque que sibi iure competebant secessit in finibus antiochię. ⁊ loco boamundi susceptus est. Rex uero balduinus munitiones illas ditioni suę immo redditibus suis annectens postea cuidam probo militi hugoni nomine de falcanberga possidendas tradidit. ⁊ quasi hereditario iure in euum optinere concessit. Erat quippe iam martius mensis. Interim uerno ingrediente tempore. stolus nauium rostratarum ianuensium ⁊ pisanorum de portu laodicię exeuntes. applicuerunt ioppen. Ubi á rege qui ibidem eos presto

labatur. cum gaudio magno recepti sunt.
Nauibusque in terram tractis quoniam prope erat pas
cha iherusalem profecti sunt. Sabbato autem
sancto illuscente. omnes cum cereis et lampa
dibus basilicam sepulchri ingressi sunt.
Est enim consuetudo ut ea die inten
cius et obnixius quam aliis diebus christiani orati
onibus insistentes. ad ecclesiam conueniant.
et lumen celitus loco sancto dimissum. in cor
dis sinceritate et spiritus humilitate ut de
cet tantum et inenarrabile misterium.
suppliciter expectent. ac demore suscipi
42 Sed contigit ea die … ant.
peccatis populi exigentibus id quod nec an
tea contigisse memoratum est. nec post acci
disse fertur. ignem scilicet illum nec hora diei
tercia. nec sexta. nec nona quo solet adueni
ens corda omnium letificare. sed nec in tota
die illa uel nocte sacratissima more soli
to uenisse. Vnde tantus dolor tantus me
ror tantus inuasit uniuersos quantus a prime
ue christiane religionis temporibus numquam
acciderat. adeo ut quidam eorum fere in
desperationem corruissent. quidam et de terra
aufugere et in suam reuerti patriam. uel in
exilium proficisci peccata sua confitentes
promittebant. Quibusdam sacri mori erat quam

uiuere. mortemque inprecabantur. ut uel sic tantum
finirent dolorem. Undique luctus undique lacrime.
undique gemitus. et pectorum creberrime tunsio
nes tam in ecclesia quam extra resonabant. Nullus
enim locus sine miseria. sine angustia. sine
lacrimabili tristicia. Iram quippe dei super eos
cecidisse metuebant. et quia materialem ignem
non mittebat. ignem sui amoris propter peccata
sua amisisse metebant. Tum greci et syri
in lamentationem prorumpentes. flebilibus uo
cibus kyrieleyson in excelso fundebant. et
genu flectentes pectora crebris ictibus pul
sabant. et iterum et iterum kyrieleyson repe
tebant. Perlectis itaque diei sabbati lectioni
bus et more solito grece et latine alternatim
expositis omnique diurni ministerii officio per
acto. patriarcha clauibus reserato sepulchri
ostio. solus ingressus est. et lumine non inuen
to tristis egreditur. Deinde post paululum iterum
atque tertio locum eundem uisitans. nullaque sig
na luminis in ipsis sepulchri lampadibus
repperiens. prostratus ante sanctissimum dominice sepulture
tumulum preces cum lacrimis et pectoris tunsioni
bus diu pauimento inherens fudit. clero
atque populo interim kyrieleyson cum ceteris pre
cibus acclamante. atque nuncium luminis
patriarcham expectante.

Patriarcha u͞o iam sole ad occasum
uergente egrediens de sepulchro. locū
eminentiorē & sermoni aptum ascen
dens. baculū pastoralem in manu sua
tenens innuit populo manu ut silentium
haberet. Erat enī quiddā utile & ualde
necessariū: qđ eis intimare desiderabat.
& p̄senti tempore oportunū. Cumq; facta
ammonitione de scripturis sc̄is quibus
ad plenū inbutꝰ erat sermonē fecisset.
pondus orationis in se finire uolens. re
um & ualde noxium corā omīb; se con
fessus ē. multis criminib; implicatum
á principio iuuentutis sue contestatus ē.
Dm̄q; erga se offensum ꝓpriis exigentib;
meritis lugubri uoce & uultu intonuit:
ideoq; gratiā illā q̄ de celis in terrā ad con
solationē ꝑpli sui mittere solebat. aut dif
ferebat. aut penitꝰ negabat: depositoq; ba
culo. & cura se omino abdicans pastora
li. pronum se ante altare coniecit. & manī
bꝰ expansis lacrimas ibidē ubertimas fu
dit. & omīs plebs ut uidit. simul cū eo
lacrimati sunt. & ad terram ꝓstrati. orantes &
deꝑcantes ut sibi & ipsis dn̄s ꝓpiciarent.
Vespere autē facto omīs discessert: & quidam
ꝑ ecclias orando totam noctē insomnem

dixerunt. In ipsa uero ecclesia sepulchri nullus
remanere ausus est: prohibitum enim fuit ne
quis ea nocte ibi remaneret. sed ianuis clau
sis extra qui uellet excubaret. et de tanto lu
mine populique letantis et exultantis cater
ua qua cottidie in dei laudibus ipsa decoratur
ecclesia sacra illa nocte dominica. tam lumine
quam populi frequentia priuata est et plorantium atque
dolentium similis ipsa lugubris remansit:
et tenebre eam comprehenderunt. Aurora sub
inde crastina illuscente. reseratis a custodi
bus ecclesia ingrediente tam clero quam populo. et
lumen tunc saltim inuenire sperantes. unus post
alterum lumina comprimentes et lampa
des undique intuentes nulla adhuc lumi
nis uestigia in totis lampadibus repperunt.
Reserato denique ostio sepulchri et tribus
ecclesie personis religiosissimis cum daimbro
ingredientibus nichil ibidem repertum est.
Tunc meror et luctus a clero et omni po
pulo in excelso ortus est: ac si ante nichil
luxissent. Fit ploratus et ululatus multus:
ceu rachel cum ceteris matribus defleret
filios suos. Rex ipse balduinus anxius et tris
tis ante fores sepulchri se proiecit. et de
solationem populi sibi et iniquitatibus suis im
putabat: nec enim antea quam ipse rex uocatus

fuisset tempore cuius principis ubi dominantur
hoc infortunium in iherusalem acciderat.
Quapropter fertur deposito diademate regni
principatui et domino se uoluit priuare. et
a quibusdam uerbis consolatoriis mox esset
confirmatus. Fuerunt tamen quidam qui conice
rent inter se. quoniam et regnum et sacerdotium
christiano potiretur imperio idcirco lumine
celesti illo non indigere. sicuti eo tem
pore necessarium erat quando turci et a
rabes dominabantur in urbe quasi non uidis
sent quoque anno talia fieri. et sepulchrum
et eius cultores quotquot inuenissent christia
nos deleuissent. Hec et his similia ad
consolationem quidam inuicem ruminabant.
Et iam quasi prima hora preterunte quid
agant omnes ignorant. scilicet an fleti
res diurnum officium quod est cantus leticie in
cipiant. an omnino sileant. Tandem
hec sedit sententia quoniam salemoni con
cessum fuisse legitur a domino. ut si quis
puro corde orauerit ad sanctuarium
eius. orationesque in loco illo de quacumque
angustia fuderit. exaudiretur in celum.
ad templum domini processionem fieri institu
Moxque patriarcha ...... unt.
cruce dominica precedente cleroque fle

bilit' psallentes. rex & popl's ad templum
usq; lugubres subsecuti sunt grecis inter
rim & syris atq; armeniis ad sepulchrum
orantib; atq; ~~kyrie~~ crebro resonantib; genas
p dolore ut mos illi' gentis ē laniantibus.
atq; barbas cū capillis uellentib; Facta ita
q; ut institutū erat. cū orationib; & psalmis.
ymnis & canticis in templo pcessione. re
deunt ad sepulchrū. Necdū ualuas in
gressi fuerant cū nunciat' lum̄ aduenisse.
& lampadē que ante sepulchrū erat ac
cendisse. Quo audito curr̄t festinant oms.
& reserato sepulchri ostio. cui' claues in
pcessione delate fuerant. lum̄ optatum
inueniunt. gr̄as d̄o in altissimis reddt̄.
Accensoq; cereo uno. lum̄ effert' clero &
pp̄lo intuendū. Tc̄ om̄s p̄ru intrā adoran
tes. glorificauer̄t dm̄ & scm̄ usx. q̄ respex
erat desolationē eo& & angustiā. nec amo
uit salutē suā a genere eo&. Indulgen
tiam ei fusis lacrimis postulantes. humi
liauer̄t illi animas suas. Deinde choro
in uoce iubilationis & leticie prorūpente.
te d̄m laudamus in excelso cantauerunt.
& cerei om̄s p ecclīam accensi sunt. &
thuribula. & thimiamata. & aloe adole
uerunt. & domus dei repleta ē fumo. &

In Spe. hist. li. xxvij. ca. ciij. Ecclesia sancti sepulchri apud edificata a
Constantino magno nullam unquam ab inimicis fidei tulit iniuriam metu ut
cognicio ignis celestis qui quot annis in vigilia pasche lampadibus re
pente serenius infulget. Ad miraculum quod refert uel si ante tempora
paganorum fuerit nullus historie narratione cognoscat. Hec ibi

odore incensi. & tintinnabula signaque
per totam urbem pulsata. signum noui
gaudii & exultationis prestant sic. Chorus
clericorum concinit. populus plaudit manibus. &
qui antea lugubres & tristes fere usque ad
mortem extiterant nunc iubilant deo clara
modulamina. alternatim simphonia re
sonante. Greci & barbari non cessant suo
more laudibus altisonis simphonizare.
ut merito tunc completum sit quod in psalmo per
prophetam psallitur. Hec dies quam fecit dominus
exultemus & letemur in ea. Hec quippe sancta di
es est sanctorum clara dierum. nobilis nobilior.
rutilans diadema dierum. Et ne per sin
gula immorer. laus deo in caritate dif
fusa est in cordibus omnium per spiritum sanctum qui datus
est eis. & a summo usque ad minimum nullus
fuit in tota urbe fidelis de cuius ore gloria &
laus non procederet. Post hec patriarcha daim
berto in sede reformato & ab omnibus communi
assensu & uoluntate reelecto rege bal
duino corona & regalibus uestibus ornato.
cantore introitum misse incipiente. sollemp
niter missa celebrata est. & deinde pascha
lis illa sollempnitas festiue in magna re
uerentia in dei laudibus est completa. que
iure memorialis a generatione in genera

rationem permanebit.

25 Peracta itaque sollempnitate rex cum omni milicia sua ioppen profectus est. et conuocans ianuenses et pisanos maiores nauium duces. statuit cum eis pactum ut quascumque urbes aut castra per eorum auxilium subigeret. terciam partem questus eis concessit. tam de preda et captiuis quam de spoliis. Quod ubi utrimque parte fidei pignore atque iure iurando confirmatum est. proximum oppidum quod assur nominant terra marique indilate cingunt. Quo undique a nostris uallato atque acri inuasione pulsato. hoste de uirtute sua diffidentes. ditioni magisquam offensioni se parauerunt. Rege proloquuto. die tercia cum mulierculis et paruulis ascalonem petentes. munitionem reddiderunt. Qua rex balduinus de suis munita. confestim cesaream palestina adiens. obsidione circumdedit. Est quidem hec ciuitas muro et situ loci ualida. sed habitatoribus et defensoribus haut eque erat munita. Cum enim eam obsedissent nostri et murorum ambitum ita robustum uidissent. primo ueriti sunt. absque machinis eam inpugnare. Deinde mota iam quindecim dierum affecti dum penuria lignorum machine nimilente pararentur. die quadam ueneris assultu

eam impetentes. atq; hostes ꝓtemptantes sca
lis p̄paratis, ꝓbitate mira muros conscendunt
festinant'. atq; ciuitatē absq; machinis sic cō
p̄henderēt. hostib; cesis atq; captiuatis Admi
raldum urbis. summūq; pontificē. quē archa
dium uocant rex sua in parte uiuos retinuit.
& de eis pecuniā magnā habuit'. alii quoq; au
rū & argentū spoliaq; multa repperierunt'.
nec fuit egens qs inter eos q̇ n̄ ditat' eēt. pe
cunia replet'. Et sicut ritu gentiliū ius
pontificii idolūq; magnę structurę demonū
sordib; ibidem mox añtis archi epc p̄ponitur
& consecrat'. fitq; de idolo ecc'la dei de infi
deliū sup̄sticione religio xp̄iana. atq; fideliū
congregatio ad laudē dn̄i nr̄i ihū xp̄i'. q̇ uiuit
& dn̄at' p infinita secula ā ꝭ e.

Tempore illo congregauit rex babilonis
exercitū magnū ualde. & misit ut expug
naret ih'l'm & om̄s habitatores in ea & in om
ni t̄ra isr'l'. francos pderent atq; delerent.
Cūq; ascaloniā uenissent. cōmota ē & contre
muit t̄ra uniuersa isr'l' a facie eoꝝ'. & timue
rt̄ ualde. Rex aut̄ balduin' ut audiuit q̇a
congregat' ē exercitus gentiliū'. relictis in ce
sariā paucis admodū custodib; cū exercitu
lo suo ꝓperauit eis obuiā ire. Et ueniens
ramulā misit ꝓphis q̇ erant in ih'l'm. &

in ioppen. & in omnib; finib; eoꝝ. & conflauit exer
citum ſuū de uniuerſis q̊s habere potuit. & fue
runt ei ducenti. ſexaginta militeſ. pedites
ū nongenti. Hoſteſ quidē ſic ab eiſdem captis
poſtea dictū ē q̇ndecies centena milia eq̄tum.
& uiginti milia peditū numerauerunt.
p̄ter clienteſ q̇ ſarcinaſ & pecora in uictu
alium uſuſ ducebant. qui & illi armati in
cedebant. Ut g̊ rex balduin̄ int̄ ramulā
& liddam ciuitates cū exercitu ſuo con
ſedit. ex inpulſo p̄curſoreſ hoſtiū de ſpe
lunca n̄ris ſe manifeſtauert̄. & ſigna bel
lica oſtentanteſ. belli inſtantis p̄ſigna
dedert̄. Mox arma capeſcunt ceteri. & ad
p̄liū ſe q̇dam animoſe. q̇dam ū dubitant̄
p̄parant. utpote diuerſarū nationū p̊pl's.
atq; multarū matrū filii de uniuerſiſ par
tib; orbiſ congregati. iāiamq; p̄liiſ & obſidi
onib; attriti atq; fatigati. uni⁹ ſententie ł aut &
animi ēē neq̄q̄ poterant. Quos rex languen
teſ atq; deſolatoſ cōſpicienſ. confeſtim hiſ uer
biſ pie affat⁹ ē. Eia militeſ xp̄i expgiſci
mini. & nolite timere uirilit̄ agite & con
fortamini. ſp̄ate in dn̄o & eſtote robuſti.
& pugnate p̄ animab; ur̄iſ. & p̄ libtate ecclię
& noiſ xp̄iani. Neq; enī aliud nom̄ ē ſub
celo in q̊ oporteat noſ ſaluoſ fieri. cui de

generes isti qui inimici dei uiui insultantes exprobrant et conuiciantur. et toto nisu aduersan tur! confidentes in uirtute sua et in multitu dine diuitiarum suarum. quibus est inderisum xpi incarnatio. et resurrectio! cuius et omnem gloriam uertunt incontumeliam. His ergo incredulis et desperatis et omnino perfidis obuiam ire ne dubi tetis. quorum tocies experti estis uirtutem et ualitu dinem! eorumque multitudinem et debilem copiam ne formidetis. Memento te quam magnifice nos triumphare fecit semper uirtus altissimi! quando fugabant centum aut minus de nostris decem milia aut eo amplius de satius aduersariorum. In me moriam reuocate diem memorabilem illum quo aduer sariorum tanta multitudo apud antiochiam ante facies uestras infugam conuersa est! ubi quos dam uestrum et si non omnes. complures tamen interfuisse arbitror. Illius saltem diei meminimus quo cis tripolim sic coartati atque ab hostium insidiis cir cumuenti fuimus! ut nemo nostrum uix inde euadere speraret. Vicimus elata facultas in manus nostras tradita est! finesque eorum illesi penetra uimus. Neque enim hostium numerus quasi hic in uirtute nostro. et aperta presertim camporum planitie nobiscum dimicaturos cernimus illi multitudini conpen sanda est! quam in angustissimas fauces rupium et maris. si memineritis. propria possessione uos

uallauit. Sed neq; milicia hec q̄ in dn̄i noīe
hic congg̃atam ḡtulor. illi uīc̄ q̄ sic uictrix
extitit nullom̄ cōparanda ē. Dn̄s q; ds n̄r ipse
magnus q; mirabilis ē q; inuisus. ex tunc q;
nc q; in scl̄a. Sperate in eo gens scā congg̃atio
p̄pli dei q; effundite coram illo corda urā.
ds adiutor n̄r in eťnū. Nolite despare de cle
mentia saluatoris. nec de ei' bonitate. q; auxi
lio usq;quaq; diffidatis. cum in p̄sentim uexil
lum dn̄ice crucis p qd' capud hostis nr̄i contri
tū ē. p qd' capud nr̄m triumphauit. p qd' deni
q; mors ipsa supata ē. ante oculos statui.
agm̄q; p̄cedere uideritis. In hui' p̄sentia non
poterit nobis obsistere hostium fortitudo.
seu aliq̄ eoꝝ nefanda machinatio. Qd si
occūbere contigerit beati erim'. cū ante
tribunal eťni iudicis hoc iudicio p̄uenti
fuerim' oms p̄sentati atq; in conspectu glē
ei' cū scis martirib; coronati. Siue enim
uiuim' siue morim'. dn̄i sumus. Accingi
mini ḡ confidenť filii potentes. filii dei.
milites xp̄i. q; estote athlete dei patris in
uicti. securi de p̄mio qd' nec oculus uidit.
nec auris audiuit nec in cor hominis as
cendit. Ecce eni in manus uras se hodie
47 tota uictoria contulit. m m m m
His itaq; uerbis expgefacti. atq; ad bel

lum animati. ꝓni lignũ dñicũ adorantes. dñō benedixert̄ in celũ confitentes qm̄ bonũ qm̄ in sclm̄ misedıã eı̃. Et clamor exortꝰ ē magnꝰ. dš adiuua. dš adiuua. ita ut mirarent̄ hostes q̃ eēt hec leticia! belluq; ꝓperare flagitabant. Et qui antea timidi ꝗ inbecilles uacillabant. totoq; corde pauebant. nc̄ robustiores quouıs pigilę luctatore. atq; audaces effecti. uires suas inꝑlio ꝗsq; omi nisu effundere n̄ dubitabant! ꝗ ꝑ sex cohortes diuisi ordine solito incedebant. Ecce gens detestanda atq; oı̄ sclo delenda. dext̄ leuaq; se effundentes ceu copi a multa canũ. lepusculos paucos girando occupantes! nr̄os stati undiq; uallauert̄. Quoꝝ copiosa multitudo intantũ eos obtex̄! ut uix aliꝰ aliũ puluere obductо cognoscere posset. Iam iãq; repulerant iam iã q̃ssabant duas anteriores acies! cũ rex balduinꝰ accelerato cohortis suę incessu ut piꝰ pat̄ filys suis kmı̃s inipso mortis articulo subueniens. ferocissimo ausu hostiũ rapidissimę incursione rigidus ꝑcussor. suoꝝq; defensor inꝑtritꝰ obstitit! uibrataq; hasta inq̃ signũ pendebat albũ arabē sibi obuiũ cum equo ꝗ faleris intra ꝓstuıt. ictuq; lanceę equũ ꝗ sessorē orcolegauit! signũq; inibi sanguinolentũ remansit ꝗ astili ꝑ tinuc

ab stracto ad a lios aliosq; se contulit. Sui
itaq; resūptis uirib' hostes inpetere. & crebris
ictibus ferire n̄ cessabant! & ubi hostium
frequentiā ualidiorūq; multitudinē uidebāt.
ceu accipit̄ in auiū stipatissimas cateruas se
ilico inmerseret. Fit fragor & strepit̄ īgens.
tela iacula. haste. caune confringunt̄. scu
ta dirimunt̄! nec iā umbo & galea gladiis
resonabant. s; ipsa ceruix denudata. sole
obdurata. nigrior fuligine. q̄si peluis per
cussa tinniit! & magis ictum q̄ uulnus
ueret̄. Instant nr̄i. pes pede opp̄mit̄. sub
ruunt̄ hostes, p̄ciunt̄ arma! & clamore
exorto. in fugam uertunt̄. Nr̄i u̇ āt͞go per
sequentes cedunt. obtruncant. obruunt!
& exiguo hore spacio mille sessorib' equi
mille corpora capitib; p̄uant̄. Camp' cada
ueri b' sternit̄! & sanguine madefacta hu
m' rubescit. Hinc isti fugiunt! istinc illi
cedunt̄. Fit stēges spectantib; amena! &
dō ḡra p̄sequutio. Fert̄ in hoc p̄lio de hos
tib; q̄nq; milia cecidisse. Dux etiā babi
loni' cui' ductu tot' eo₄ exercit' regebāt̄!
cū ceteris trucidat' inuent' ē. Sic a fron
pugnatū ē. Verū posteriorib' multo a
lit̄ euenisse memorat̄. Nich ē enī ab
omi parte beatum.

Quoniam in tumultu illo qui primo illo
48 belli conflictu exortus est. pars quedam nostri ex
ercitus partim strepitu. partim puluere obstu
pefacta. et ab hostibus intercepta. miserabile dic
tu. ita interfecta. ut nullus eorum superesset. qui tri
stem euentum anterioribus nunciare posset. Quippe hinc
inde sic erant inuoluti hostibus. ut nec anterio
res postremis. nec postremi anterioribus quicquam sub
uenire licuisset. sed nec intelligere quid ubique
contigisset. Unde factum est ut ea pars hostium
que sic cohortem de nostris posteriorem comprehendit. exis
timans totum belli euentum suis contigisse. nostros
que omnes perisse. sumptis armis interfectorum oppidum
celeriter profecti sunt. Ibi uero turci nostrorum scuta
et arma ciuibus (urbis menia custodientibus) ostentantes. regem cum suis omnibus
occubuisse asserebant. ut hac scilicet fraude
ciuitas redderetur. Ciues itaque obstupefacti.
atque perterriti. quique timore perculsi. tristes et ge
mentes a muris tamen stantes. hostibus obsis
tere parabant. Hostes uero reliquum diei illius totaque
nocte subsequenti foris excubantes. urbem
quasi obsidione uallauerunt. Erant enim opi
nione quingenti omnes equites. Ut autem nox in
cubuit. nec regem nec aliquem de bello redi
re uices uiderent. tunc tandem contristati sunt
ualde. omnino existimantes ut totus perisset
exercitus. Erat autem uox regis in ciuitatem.

Tunc simul colloquentes et de his que accide-
rant inter se disserentes, communi de consilio
tancredo legationem antiocheno mittere des-
tinauerunt. Mox legato et naui parata,
cedulam sibi tradunt in hec uerba. Tancre-
de uir precipue, miles optime, accipe hanc
cedulam quam tibi qui ioppe inhabitant flentes,
omnique auxilio destituti mittunt. Quoniam
prohdolor rex hierosolimorum balduinus contra
babilonios et ascalonitas dimicans, in con-
gressu eorum deuictus, cum omnibus quos secum eduxerat
interfectus est, iam iamque obsidioni dediti sumus
et ab ipsis hostibus inpugnamur, ideo misimus
ad te festinanter, orantes ut genti misere
et desolate auxilium prebeas, eruasque nos de
manibus inimicorum et persequentibus nos.
Quin immo si de nobis tibi nulla cura est, ta-
men miserere sepulchro domini creatoris tui,
miserere ciuitati sancte iherusalem, nec paciaris
eam ab infidelibus occupari. Dum tempus superest
nec adhuc diripimur, ueni libera nos.
49 Cum ergo ioppite sic dolore atque merore af-
fligerentur, rex balduinus dei gratia hostium
triumphator, de eorum persecutione regressus, in eorun-
dem castris atque tentoriis ea nocte dormiuit,
et de eorum spoliis tam ipse quam omnes ditati sunt.
Crastina illucescente aurora que beate marie

uirginis natiuitas decorabat. missa cum
cum matutinis. hymnis pro loco et tempore sol
lempniter expleta. collectis sarcinis iumentisque
oneratis. instructi quasi ad bellum timebant
enim ne adhuc aliquę laterent insidię. usque
ioppen regio monente cornu iter agere cep
unt. Cumque azotum ciuitatem quandam philisti
norum nostri transissent. subito fiunt eis obuiam
hostes. qui pridie ut dictum est ioppen concurrerant.
et cateruatim ruentes ad locum belli properabant.
scire uolentes euentum rei. Videntes autem
nostros. suspicati sunt primo socios fore suos. ut
ioppitas cum eis inuaderent. et gratulantes prece
debant in equis uelocioribus agmina. Nostri uero arma
ti et quasi ad bellum incedentes signa et uittas
interfectorum hostium in capitibus gerentes callide
eos primum inter se receperunt. ac deinde gladiis
exertis quosdam trucidauerunt. quosdam uero precipita
uerunt. et equos incolumes retinuerunt. Quod cum
persensissent posteri se deceptos. dolentes
protinus diuisi sunt atque dispersi et passim huc
illucque per deuia et rura cursitantes. in fugam
uersi sunt. Tunc nostri post eos ruentes atque cla
mantes. quantum equi eorum pati potuerunt. eos
cedendo et sternendo persecuti sunt. Sed quia
fatigati de prelio et uulneribus debiles erant
ingressi citius ioppen festinauerunt. Quos

ubi ioppitę urbi appropinquare uiderunt.
primum rati hostium reuersionem deinde signa
suorum cognoscentes cum magna et inopinata
leticia. et exultatione eis obuiam exeunt. et
quasi de morte resuscitatos gratanter susce
punt. Tunc qualiter ab hostibus sint circum
uenti. et de eorum omnium interitu per ipsos
hostes grassati atque desolati quomodo etiam tan
credo legationem miserint. confestim nar
rauerunt. Rex autem balduinus audiens ser
mones huiusmodi. contristatus est ualde. pro eo
quod de morte sua cartam antiochię legaue
rat. Moxque de uita et triumpho et prosperita
te sua cartam fieri iubens. quam citius potuit
eam per festinum nuncium tancredo destina
uit. Qui cum iam recepisset primam cedulam.
et paratus esset cum omni exercitu suo ihero
solimam uenire. subito breuigerulus alter
sibi occurrens. cartam regis balduini sig
no signatam ei tradidit. priori multo dissimi
lem. Quam cum legisset et de uita regis et uic
toria et prosperitate didicisset gauisus est
ualde. licet eum non dilexisset. et gratias deo
persoluit. tam ipse quam omnes antiocheni. et sic
expeditione illa exercitum suum dimisit.
Postquam ergo balduinus rex requie modica se suosque
in ioppen refecisset. iherosolimam profectus

est. uota et hostias deo et sepulchro solutu
rus. Ubi a clero et populo cum magna reue
rentia et processione ligno preeunte dominico
ut decuit. et rex et milicia sua de triu
pho excepti sunt. Et soluit ciuitas nostra
iherusalem octo mensibus bellorum incursionibus
Commissum est hoc prelium septimo idus septem
bris. anno tercio ab urbe iherusalem capta indic 3
50 Sequenti tione. viiiua.
iterum anno congregauit rex babilonius
exercitum copiosiorem priore. et misit contra
iherusalem. Mense itaque maio iam mediante ue
nerunt ascalonam. et operuerunt faciem terre
circa urbem tam ipsi quam iumenta eorum et came
li sarcinas ferentes et pecora que secum quoque
irent. de more conducebant. Congregati
ergo simul fuerunt uicies centena milia. preter
clientes et seruientes. Hec mora ciuitatem
ramulam adeuntes. consederunt ante eam. et
castra metati sunt. Porro messes que iam ad metendum
dum parate erant circa regionem illam uastauerunt.
et quasi ad obsidionem se circa urbem effuderunt.
Erant autem in arce quadam ciuitatis quindecim
milites tantum quos rex custodes ibi deposue
rat. cum seruientibus et syris cultoribus agrorum.
urbem custodientes. Erat et enim prope ecclesia
sancti georgii miro ordine fabricata. muro

& turrib' bene munita. in qua eps ramulen
sis cu suis morabat. Qua diruere multoci
ens conati st ascalonite s; eps psidio eam
suo semp illesa ptexit. Vbi cu accessissent
babilonii. & uidissent munitione illam
eis impedimto fore. ppta qd in planis si
ta e. & qsi sibi suisq insidiaret. cogitaue
rt ea destruere. & omino delere. Qd cu
eps copisset confestim regi bald p nun
ciu suu intimauit. rogans & postulans
ut sibi subueniret. Erat qde tc rex in
ioppen & erat cu eo stephan comes blesen
sis. q cu comite pictauensi. & aliis plu
rib' eodem anno uenerat in hirlm. De quor
itinere. quantu ad rem ptinet inserendu
e. Eo siqde anno uuillem comes picta
uensis. & stephan blesensis. q ab obsidio
ne antiochie. redierant in patria. & hugo
magn q post antiochia capta in gallias
repedauerat. & raimund comes puincia
q p hirlm capta constantinopolim ad im
patore se contulerat. stephan qq comes
burgundie. multiq alii nobiles ac po
tentes uiri. cu innumero exercitu roma
nie fines ingssi st. & p ea meantes ur
bes & castra subigendo. hierosolima tendt.
His itaq obstitit admirandus soliman.

turc' fortis & ꝑpotens gentilis. cui ut sup̄
relatū ē nicea ciuitas ꝑ p̄mos duces hui'
itineris sublata erat. & imperatori con
stantinopolitano tradita. Qui detrimenti sui
n̄ inmemor. ut cognouit francos adue
nire & aspa montiū ꝑconcaua rupiū.
cū innumera manu turcoꝝ eis insidi
as tetendit. & undiq; sagittis. atq; telis
multimodis impetere cepit. Illi u̅ hui'
cemodi incursionib; ignari diuq; fame.
& siti. & itineris labore uexati. sustine
n̄ potuerunt eoꝝ cruentā rabiem. & im
portunā inuasionē. Quapp̄t dispsi sunt.
a facie eoꝝ. & in fugā conuersi. de q̇bus
strages immensa ꝑ montes & colles ceu de
pecudib; facta ē. Multi etiā fugientes.
siti & laboris angustia perierūt. De muli
erib' que captiue adducte st̄ n̄ fuit
numer'. cōplures q̄q; earū gladio perierūt.
Viri q̄q; ferreis cōpedib; mancipati in
seruilem conditionē deducunt. & de
spoliis eoꝝ hostes ꝑhenfas ditati st̄. Ibi
ꝑdidit pictauensis comes tē homines
suos pene omīs. & eq̄s & mulos & iumn
ta & prorsus omīa q̄cūq; habebat. ip
se etiā uix mortis periculū euadens.
cū raro agmine suoꝝ pede tandē anti

ochiam lugubris peruenit. Miserie cuius tan
credus compatiens. eum pie suscepit. ubique et o
pere consolatus est. Quam plures summi uiri
ac nobiles ibi perierunt. Comes uero raimundus
prouincia fugiens. cum quadam parte exercitus uix
euasit. Stephanus quoque blesensis. et stephanus
burgundie. et hugo magnus et hugo lici
niacensis. frater raimundi comitis. cum alta
parte exercitus tantum demum tharsum usque per
uenerunt. Ubi hugo magnus diem ultimum
nactans. a sociis sepultus est. Qui cum ueni
rent antiochiam. alii per terram alii nauigio
hierusalem proficiscuntur. Cumque ad ciuitatem tortu
osam peruenissent que secus mare sita est. et a
sarracenis incolebatur. utrique exercitus et terra et
nauigio uecti inuicem se ibi salutauerunt. et
uisa urbis oportunitate quod scilicet ad ca
piendum facilis esset. mox consilio inito.
repentino eam undique impetu inuadunt.
et celeri assultu terra marique eam coartantes.
mira leuitate muros conscendunt portas
confringunt. et urbem ingressi sunt. Sarraceni
qui ibi reperti sunt. omnes gladio interierunt. et
de spoliis eorum paupertatem suam nostri restitue
runt. Deinde iumentis et nauibus stipendio
sarcenatis. iter arripiunt. Comes uero raimun
dus prouincialis in ciuitate tortuosa re

mansit. ⁊ eam obtinuit. qđ omĩb; satis
molestũ fuit. eo qđ ipse adit⁹ nosset ꝑ q̊s
t̃nsituri erant. Transeuntes aut̃ archas
opidũ. uenerũt ante urbẽ t̉polim ⁊ illic
castͣ metati sũt. Vlt̃ deinde ꝓgressi gibellu
lũ ⁊ birithũ ciuitates ꝑtermeantes. uene
rũt ad angustũ meatũ sup̄⁹ descriptũ. ubi
rex balduin⁹ de eoꝝ aduentu n̄ ignar⁹. s;
antea p̄monit⁹ ut eis obuiã ueniret cũ cat
ua militũ sollicite eos operiebat̃. ut inde
ꝑduceret hiɫlm. Vt g̊ regẽ uiderũt cong̃
tulati sũt ei. ⁊ osculo pacis inuicẽ dato. io
cundati sũt ualde. Inde ioppen cũ rege ꝓ
fecti sũt. ubi etiã applicauerãt alii q̇ ꝑ mare Nõ
nauigauerant. Et qm̃ ꝓpe erat pascha. hie
rusalẽ om̃s festinant̃ ascendũt. Qui postq̃
loca scã uisitauerũt. ⁊ oblationib; ⁊ mune
rib⁹ suis uenerati sũt. sollempnitate pascha
li festiue ꝑacta. ioppen regressi sũt. Tũc comes
pictauensis qm̃ pauper ⁊ inops erat. ⁊ ho
minib⁹ carebat. omĩno desolat⁹. nauẽ con
scendens. domũ regressus ẽ. Stephan⁹ q̊q; ble
sensis ⁊ godefridus uendomensis cũ aliis plurib⁹
domũ similit̃ regredi cupientes. uentis ⁊
mari se cõmiserũt. S; aura deficiente im
mo obsistente. ioppen reuerti compulsi sũt.
Hi itaq; ibidẽ adhuc erant. q̃ndo regi in

rimatū eſt de hoſtium inuaſione ſup ramulen
51 Rex autē balduinus ſeſ.
audiens ſuoſ ab hoſtib' circūuentos.
& ad pdationē & incendiū uītā ſuā.
immo int' caſtra & munitiones ſuas ipſos
hoſteſ fore pgreſſoſ. rat' pmo qſdā fuiſſe p
curſoreſ. q causa pde ſue ſe ante poſuiſſent.
eoſq facile intcipi poſſe. confeſtim eqſ aſcen
dit. & cū paucis pfect' ē. Comeſ tamē ſtepha
nuſ bleſenſiſ eū pmonuit. ne incaute &
abſq prudentia & conſilio exiret. Cui rex
indignanſ. reſponſū dedit qa ſi ipſe & ſociī
ſui tē eſſent inſtantia tamē ille ū pmitteret
eoſ euadere. & ſic cū hiſ q parati erant egreſſ'
ē. Mox comiteſ pfati eqſ & armiſ mutuo
acceptiſ. cū omī milicia que illa die in
ioppen fuerat ſubſecuti ſt. Ve diei illi que
tot nobileſ atq pboſ uiroſ in interitum &
mortē eduxit. Dieſ illa dieſ amara. dies
inuiſa. & omī ſclō deteſtanda. & a memoria
dierū ſollempnium penit' delenda. Ab ur
be hieruſalē capta uſq ad diē hanc. ū fuit
tanta calamitaſ. aut miſeria in tota tra
iſrl'. nec tanta ſtrageſ uirorū illuſtriū facta.
Heu infortuniū. ignari ad mortē pgredi
unt'. Et forſitan iuſto iudicio dei. ut aqui
bdam memorat'. id eoſ accidiſſe non dubi

tamus. Viuebant enī sine lege & consilio
un⁹ post aliū q̄si equi petulantes cū sup̄bia
& clamore timore dei omīno post posito in
uirtute sua confidentes. & dī magnificen
tiā cui⁹ clemētia & bonitate hec omīa acci
derant suis laudib; & artib⁹ attribuebant.
Crucē q̄q; dnīcā cui⁹ p̄sentia hostes confun
debant̄. ea die sic obliti st̄. ut nullus eorū
ei⁹ memor eēt. O ceca & p̄uersa humana
deliberatio. o cunctis de se formidanda p̄
sūptio. O ubiq; p̄timescendū dī iudicium.
atq; ei⁹ exoptanda miseratio. Neq; enī aliq̄
fidele desp̄anda ē ei⁹ p̄piciacio. Viuunt ut
dictū ē sine lege. & subito ab hostib; dext̄
leuaq; circūdati sine lege pereunt. Pug
nant tam̄ uirtute sua. atq; strenuue in
hostes se uertunt. s; dispari numero atq;
potentia. Illi enī uix ducenti milites
fuerant. hostes u̇ uiginti milia & ampli
us erāt. Stulta p̄sūptio uana ostentatio.
impar conflict⁹. Si enī manib; post t̄ga
reuinctis hostes aduenissent. eq̄s & armis
ꝓtectis sic̄ erant constituissent. tanta rebel
lis multitudo tam̄ q̄q; a n̄ris formidanda
eēt. S; futurū erat ad correctionē forsi
tan posteris. ne sic insipient̄ aut temere
alij deinde se hostib; exponerent. Ergo

cadunt n(ost)ri. p(ro)h dolor & ab hostib(us) undiq(ue) cedun
tur. Fit clamor. & dira eo(rum) inclamatio n(ost)ros
attonitos reddit. instant telis & sagittis.
nec parcunt uiris nec eq(ui)s. Rex itaq(ue) uidens
suos hac illac sterni. nec iam hostiu(m) impor
tuna(m) incursione(m) posse pati sentiens fuga(m)
dedecorosa(m) & inhonesta(m) sibi iam iamq(ue) tardam
uetescens. du(m) tam(en) adhuc q(uo)sda(m) sup(er)stites de
optimatib(us) uidet ciuitate(m) tamula(m) q(uae) p(ro)pe
erat si tam(en) hostiu(m) cuneos abru(m)pere posset
aggredi decreuit. ut muro(rum) saltem pro
tectione tuerent(ur). ne om(ne)s simul repentino
perirent interitu. Cu(m)q(ue) id machinarent(ur).
atq(ue) hostes p(er)sensissent. uno impetu om(ne)s
post eos ruentes. adusq(ue) ciuitatis menia ul
timos cedendo p(er)secuti s(un)t. Rex u(er)o & comi
tes & alii q(ui)cu(m)q(ue) erant sup(er)stites. int(er) menia
se receperunt. Veru(m) ciuitas hec adeo n(on) erat
munita. ut int(us) ab hostib(us) tuti p(ro)tegerent(ur).
Neq(ue) eni(m) in muro(rum) ambitu confidebant.
neq(ue) t(ur)ris illa ubi custodes p(re)dicti erant eos
om(ne)s aut dimidios cape(re) poterat. s(ed) neq(ue) p(re)
sidiu(m) eis aliq(uo)d affuturu(m) a parte aliq(ua) ex
pectare poterant. Vnde factu(m) e(st) ut nocte
adueniente co(m)muni de consilio rex solo
comitat(us) armigero. equu(m) uelocissimum
ascendens q(ui) p(re) uelocitate gazela uocabat(ur).

ciuitatē egressus ē. & se tam uitę q̄ morti
cōmittens p medios hostes se contulit. atq;
montana petiit. Tres subinde milites eū
subsequuti sī. q̄ mox ab hostib; intercepti. ca
pite truncant̄. Hostes ū de regis euasione
pmoti. intempeste noctis silentio eq̄s ascendūt
uestigia ei⁹ psequunt̄. atq; uias om̄s circūq̄q;
ex insidiis sepiunt̄. Rex aut̄ p abrupta
montiū. p rupiū asꝑitates. deinde p mul
tos labores loca queq; plustrans. ut eor effu
gere man⁹ posset. die tcia tandē arsuth
opidū puenit. Vbi nocte pcedente quingen
ti fere hostes ei insidiati sī. & ad muros
usq; pgressi sī quasi exploratores inspeculis
se dederī. q̄ paulo ante q̄ rex aduenisset
inde discesserant. Recedentes ū ad ramu
lā ciuitatē. sociis narrauerī. q̄a de rege
nullū scirent rumorē. Tē simul om̄s
eos q̄ erant in ciuitate actus pugnentes. ui
& timore deditioni illos cogerī. Ambo
comites uidelicet stephan⁹ blesensis. & stepha
nus burgundiensis. ibi capita pdiderī.
Hugo lacinensis. similit̄ & godefridus
uerdonensis. & multi alii ibidem trucidati
sī. Q̄dā ū in manicis ferreis babiloniā
pducti sī. ita ut ex om̄i milicia q̄ rex de
ioppen adduxerat. & postea eū subsecuta

fuerat. uix tres euaderent; quorum unus armiger eius erat. alter uero littardus. tercius uero uice comes ioppitanus. hi etiam uulneribus multis grauiter confossi, nocte ac die per deuia montium fugientes. hierusalem pene moribundi subintrant; atque infortunium quod acciderat. ciuibus lacrimis effusis innotescunt. De rege autem siue uiueret, seu ultimum diem clausisset; nullum nouerant dare responsum. Tunc meror et luctus totam ciuitatem perculit; atque omnes se miseros et peccatores acclamantes. in exterminium et depredatione se breui futuros esse non dubitabant. Episcopus autem ramulensis ut audiuit dispersionem huiuscemodi. nec sibi. nec munitioni ecclesie confidens; omnibus suis eductis. cum migrandi oportunitatem sensisset. noctu ioppen fugitiuus euasit. Rex uero arsuth oppidum ingressus. a suis gaudenter susceptus est; atque epulis quibus satis abstinuerat somnoque functus est.

52 Interea hugo de tyberiade optimus miles audito quia hostes babilonii terram hierusalem ingressi essent ratus quod regi necessarius esset. si cum suis ad eum festinaret; assumptis octoginta strennuis militibus ignarus quod regi suisque iam ita contigisset. properabat in ioppen et ipsa die aduesperam ueniens arsuth. regem adhuc dormientem repperit. Nec mo

ra rex expergefactus. ut uidit hugonem. letatus est
ualde. atque animo exhilaratus. ab eodem hugone
uiriliter animatus et confortatus est. Mane autem
facto. rex scapham ascendens. per mare ioppen
deuectus est. et a ciuibus cum ingenti gaudio
susceptus est. Hugo deinde die altera eum subse
cutus est. Dein syro quodam ascito qui montium
compendia nosset legauit eum hirtin. ut ad se
omnes uenire faceret. quicumque arma ferre posset.
Ille uolat preceps sub opaca nocte et per deuia.
hostium uitans insidias die tertia hirtin peruenit.
Cumque de rege innotuisset. quod incolumis de
manibus inimicorum euasisset. gratias deo in altissi
mis referunt. atque ad subueniendum ei omnes
unanimiter excitantur. et eius iniuriam deo preduce
ulcisci asseuerant. eademque nocte [illegible] undi
late quotquot arma ferre poterant. iuxta preceptum
regis de ciuitate exeunt. et fuerunt nonaginta
milites loricati. alii quoque fere ducenti. Qui
tota nocte migrantes. aurora illucescente.
prope assur uitatis hostibus a sinistra parte se
receperunt. Inde secus mare ioppen proficientes.
cōpti sunt ab hostibus. et quidam eorum ibidem fuis
sent intercepti. nisi iumentis derelictis mari ad
natandum se precipites dedissent. sicque ioppen
incolumes peruenerunt. Rex autem de eorum ad
uentu congaudens. inpaciens omnis more.

haut longius distulit negocium suum gerere. et
primo mane suos ad bellum eduxit.
53 Ordinatisque agminibus; ligno precedente
dominico! hostes aggreditur. Illi vero nichil
tale opinantes. sed petrarias et machinas
omni studio preparantes. ut ioppen expug
narent. cum uidissent signa nostrorum procul
admirati ualde. et primo hesitantes an
ad bellum uenirent! diu stabant stupe
facti. Deinde sumptis armis obuiam per
gunt. et more solito circa nostros se effun
dunt! atque sagittis eos primo lacesserunt.
dehinc cominus accedentes. et gladiis et
sicis in eos ruebant. Nostri quidem de ordi
ne suo nil exeuntes. sed paulatim uersus
eos incedentes. et primam eorum incursionem
patienter sustinentes! postea grandine sagit
tarum uisibus eorum inmissa acriter eos reppu
lerunt. et pedetentim se ingerentes ubi
densiorem multitudinem conspexerunt. ensibus
cominus nudatis et lanceis uibratis uir
tute per auxilium sancte crucis cooperante au
dacter penetrauerunt. Iterumque in eos rede
untes. et dei auxilium magno clamore in
uocantes. et nichil ferire hesitantes.
aciem eorum robustiorem quassauerunt! et col
lectam multitudinem nefandorum uellent

nollent fugere coegerunt. Qui dorsa uerten
tes. uersus ascaloniam celerem fugam arripue
runt; nil de tentoriis uel eorum quę intus habe
bant meditantes. neque de pecudibus suis curam
aliquam gerentes sed qui celeriores equos habue
runt. celerius campum uacuum dimiserunt; et
usque dum uiderent ascaloniam numquam lora
uel calcaria remiserunt. Tantus enim terror inua
sit uniuersos. ut existimarent nostros. a
dorso usque cędere; nec secuti fuerunt donec
intra mœnia se receperunt. Multi in calore
et siti extincti sunt. At nostri eos diu persequi
propter equorum debilitatem; et quia pauci erant
non potuerunt. Sed in eos qui adeo celeres
equos non habuerunt. et pedites eorum qui de
campo non exierunt. iniuriam suam ita ulti sunt;
ut uix aliquis superesset de his qui non uitam cum capi
te amisisset. camelos. boues quoque et oues. et
uniuersam supplectilem quam secum adduxerant.
tradidit deus in manus seruorum suorum; et ditati
sunt omnes ita. ut qui pauper illuc uenerat di
ues domum regrederetur. Et ultus est rex ea die
de inimicis suis et per dei misericordiam. et per uir
tutem sanctę crucis eorum superbiam et elationem
ita contriuit; ut longo tempore post inqui
etare eum non auderent. Et quieuit terra
bellorum incursionibus tribus continuis an

nus. Rex autem cum triumpho ioppen regressus
est. laudans et magnificans dominum. quoniam bonus. quoniam
in seculum misericordia eius. Factum est autem hoc prelium
quarto anno ab urbe capta hierusalem. ad laudem
domini nostri ihesu christi qui uiuit et regnat in secula amen.

54 Verno deinde tempore subsequente cum sollem
nitatem pasche ex more rex balduinus in he
rusalem celebrasset. urbem achon que antiquitus
tholomaida dicta est. obsidione aggressus est.
Verum quia muro et antemurali ualde muni
ta erat. et sine classe eam undique coartare non
poterant. cum sata atque uirgulta eorumque labores
exteriores deuastasset domum rediit. differens
urbis expugnationem donec classem ianuensi
um et pisanorum quam expectabat haberet. Inte
rim tamen fines aduersariorum inuadere et ex
pugnare non cessabat. Et contigit ut una di
erum dum rex balduinus uersus damascum se in
hostiles regiones efferret. a quodam eum ethiope
in rupe delitescente grauiter sauciari. missili
a posterioribus usque in precordia uibrato. cuius
uulneris ictum per multorum manus medicorum
longo post curationis tempore uix euasit. et
sospes factus est. Eo anno boamundus de
turcorum manibus et uinculis dei gratia liberatus
est. et antiochiam rediit. Ubi a tancredo et
a suis cum gaudio magno receptus est. Eo p̄n

cipatue antiochie, dñat⁹ urbis laodicie, ei
restituit; q̃ cepat tancredus sup imperatorem.
dū boamund⁹ teneret̃ in uinculis. Qui post
q̃ antiochiā uenit regi balduino p legatum
innotuit q̃lit̃ liber fact⁹ ē. Rex u͛ ut audi
uit admodū uegetatus ē. & confortat⁹ & leta
t⁹; atq; dō grās de ei⁹ libatatione reddidit.
Post hec sedato hyemis tempore q̃d instabat
appropinquante pascha. spirante notho. stolus
ianuensiū & pisatio₄ in septuaginta nauib;
rostr̃tis ioppen applicuert̃; & a rege decentẽ
atq; optato excepti st̃. Datutis inde pactio   p[ro]bato
nib;. atq; p ut utriq; placuit confirmatis. tho
lomaidā adeunt; & mari t̃raq; eā cingunt.
Cūq; ciuitatẽ hanc crebris inuasionib⁹ p
uiginti dies obsedissent. machinasq; ppe
muros iā ingssuri erexissent; sarraceni
qui eā obseruabant pt̃riti atq; coacti nol
lent uellent se dedert̃. Ianuenses atq; ip
sam. tuiq; de spoliis eo₄ ditati st̃. Nec
enī rex id phibere potuit; licet multū
niteret̃ obseruare eos. ne ciuitas ab inco
lis penit⁹ p̃uaret̃. Et ut uidit q̃a p̃ualu
erunt isti & illi; misit suos in ciuitatẽ
ut munitiones occuparent. atq; optiné
rent. De p̃da u͛ tam ipse q̃ alii locuple
tati sunt. Stat aut̃ hec urbs oriũ po

p̄lo xp̄iano necessaria. ꝓ eo q̄d ei inē portꝰ na
uibꝰ apt̄. ⁊ int̄ menia utilit̄ conclusus. Ubi
postq̄ naues ingresse sūt. quiete ab omnibus
uentoꝝ turbinibꝰ ⁊ tēpestatibꝰ. atq; pyratarū
incursionibꝰ nocturnis omī tempore se con
tinere possunt. In tota ū t̄ra hierlm nullꝰ
aliꝰ talis portꝰ inuentus ē.

55 Anno itaq; dñice incarnationis millesimo
centesimo t̄cio. ab urbe ū hierlm capta
quinto t̄didit dš hanc ciuitatē xp̄ianis. atq;
inplo subdidit hierosolimitano. ⁊ magni
ficatus ē dñs in p̄plo suo. ⁊ dilatatꝰ ē heredi
tatē suā. Sꝫ inimicꝰ humani generis q̄a
capiti eccliē qđ ē xp̄c. ⁊ mēbris insidiari
n̄ desinit. int̄ patriarchā daimbertū ⁊ eccliam
sibi cōmissā dissensionē tantam inmisit.
odiuq; seminauit. ut neq; a clero neq; a rege
neq; a p̄plo amaret̄. ⁊ tanta p̄sona tante
ecclie. tam piꝰ pastor. ⁊ egregiꝰ doctor ab om
nibꝰ pṫh dolor ceu ut lupꝰ inuisus ē. ⁊ ab ec
clie liminibꝰ electus sub uelamine q̄si ro
mane districtionis p̄sidente roberto cardina
li. arnulfo sc̄i sepulchri archidiacono. cū
aliis cōplicibꝰ suis annuente ⁊ accusante.
Itaq; uir illust̄s. ⁊ omī bonitate conspicu
us eoꝝ n̄ ferens uiolentiā romanā appel
lauit sedem. atq; mox romā ꝓfectꝰ ē. Ea

tempestate boamundus ab hostibus circumuentus.
et maxime ab imperatore constantinopolitano
infestatus. qui etiam iam sibi quatuor abstulerat
urbes. auxilium de transmontanis partibus sibi
querere deliberans. transfretare parabat. Ad
quem cum patriarcha daimbertus quasi profugus et exul ue
nisset. et causam sui itineris exposuisset pio af
fectu ab eo susceptus est. atque socius itineris sui
factus in apuleam simul transuecti sunt. Dehinc
romam profecti. utque de iniuria sua ad papam
pascalem conuenirent. Boamundus enim de
principatus sui detrimento quod ab imperatore sus
ceperat insuper etiam de itinere hierosolimita
no quod idem imperator terra marique sic occupauer
at. ut nemo peregrinus hierusalem ausus iam ire
foret pro se et peregrinis proclamationem faciens.
daimbertus uero de iniuria sibi tam ab ipso cardina
li roberto quam a clero et a rege hierosolimitano
irrogata. Quorum querimonias atque iniurias
papa pascalis uir summe discretionis et indus
trie paterna suscipiens compassione. utrique prout
tempus ut cause modus exigebat rationabiliter
consuluit. Daimbertum enim patriarcham loco
suo restituit. Boamundum uero trans alpes in
gallias et partibus occidentis ut contra impera
torem sibi adiutoria quereret legauit. atque
signiferum christi exercitus constituit. uexillumque

56 lei sci petri tradens. in pace dimisit. m m
Hierosolimis interim patriarcha nouus creat'
cui nom̄ euermar'. quidā idiota; s; am
pla p̄sona & religiosus ut ferebat' erat. Hic
omī a clero. & maxime ab arnulfo archi
diacono. qui omino daimb'to opposit' erat.
& in patriarcham p̄suptus ē; ut ille scilicet
daimb't' penit' desparet. nec ad cathedram
hanc ampli' aspiraret. Hoc totum factū ē
in p̄sentia rotb'ti cardinalis p̄fati; q & ipse ut
a quib'dā fert' ad honorē h' exspirabat rege
cū optimatib' suis annuente. Vnde postea
ecclia hierosolimitana multa incōmoda
multas aduersitates multa detrimenta passa
ē. Nec inmerito. Qm̄ gregis pastorē uigilan
tissimū & toci' patrē tutorē. orphanoꝝ &
pupilloꝝ susceptorē. omniūq; desperantium
consolatorē immo ut uerū fateat'. lucernā
ad instar solis radiantē sponte sua extinx
erant. & tenebris se. totūq; ouile obduxe
rant; adeo ut totus mundus eis inde ob
streperet atq; detestaret'. multisq; inportu
nitatib' & angustiis ob hoc uexati s't. Inta
tancredus adolescens egregi' atq; militaris.
in partib' antiochie cont' aduersarios sibi
affines dimicans; q'sdā bello. q'sdā ui. &
ingenio. atq; industria mira strennuitate

subegit. E quibus rodoan rex galapie cum eum
bello lacesceret. finesque regni antiochie cum
multo exercitu iam ingressus foret. ab illo
deuictus atque confusus est: et conuersus in fugam.
non minimam partem sui exercitus amisit. De
quorum spoliis tancredus et sui locupletati sunt.
Itemque urbem laodiciam quam imperator boamundo
fraudulenter abstulerat. obsidione cingens:
ui eam sibi subdidit. His et aliis probitatibus
innumeris tancredus preclarus habetur. atque fa
mosus effulget: ut merito de eo per orbem
terrarum fama inuidiosa euolet. Eo uidelicet
anno quo boamundus transfretauit: comes rai
mundus prouincialis in oppido suo quod mons
peregrinus uocatur. et est situm ante ciuitatem tripolim.
pene senex et plenus dierum obiit. Cui succes
sit uuillelmus dictus iordan nepos eiusdem comi
tis: qui urbem tripolim diu expugnans. quoniam ua
lida muro. et turribus densis. et ex altera par
te mari munita erat nichil penitus profecit:
in posterum forsitan rursus per alium expugnandam

57 Euoluto itaque tempore m m m tone.
Etiam annorum rex babilonis uirus suum
in christianos euomens. diutina et accurata
deliberatione sibi exercitum de multis natio
nibus colligens. preducem sue milicie semeli
much nomine in terra hierusalem misit: addens

condicionē ut neq̄q̄ ad se redirent. donec
xp̄ianos de uniuersa t̄ra iuda ⁊ hīrlm de
leuissent. Audierat enī q̄d t̄ra á peregrinis
uacua eēt. nec aliquis de t̄nsmontanis par
tib; hīrlm ampli⁹ uenire posset. p̄pt̄ imp̄a
toris ⁊ boamundi seditionē. omīq; confi
dentia suos illuc dirigebat. ut xp̄ianos
q̄si inclusos. ⁊ ab omī ope destitutos om̄s
comp̄henderent. atq; fundit⁹ extirparent.
Venientes ḡ ascaloniā. more solito tento
ria ext̄ urbē in planis figunt. ⁊ regionē
totam aduentu suo occupant. Erant enī
fere xxx. centena milia eq̄tum in armis.
⁊ pedites innumeri. In quo℞ auxilio. eti
am mille turci damasceni sagaces in ar
cub; ⁊ sagittis uenerunt. Q̄d cū regi
balduino nunciatū eēt congregatis illico
suis. eis obuiā uadit ut bello eos indila
te excipiat. ⁊ ante ramulā ciuitatē cū
exercitu suo sedit. Nec enī uerebat̄ eo℞
multitudinē. quo℞ iam tocies exp̄t⁹ erat
inualitudinē. atq; debilē uirtutē. Comp̄
to tandē quia tanti uenissent. ⁊ de regi
onib⁹ finitimis ad eo℞ auxilia copiose
confluxissent. cogitauit rex simulit̄ exer
citui suo incrementū dare. ⁊ mittens
p omīs regni sui fines asciuit sibi auxilia

quecumque potuit. et fuerunt ei quingenti milites.
et amplius quam bis mille pedites. Hostes uero au
dientes cum suis appropinquasse. belloque eos ope
riri. mirati sunt ualde. Existimabant enim ut
potius fugeret quam bello eos exciperet. et gauden
tes festinauerunt ei occurrere ut ante eum in
planis comprehenderent quam fugam molirentur. Cumque
appropinquassent castris nostris. fixerunt et ipsi cas
tra sua ibi prope. et more solito per centurias
et cohortes se undique effuderunt. uiasque omnes
a tergo occupauerunt. ne scilicet quis nostrorum fu
giens. manus eorum euaderet. Bellumque ea
die et crastina fieri distulerunt. ut uel sic
nostros tedio affligerent.

58 Rex autem. B. iterum mittens hierosoli
mam patriarche innotuit diem quo cum
hostibus confligere existimabat. rogans
et supplicans ut tam ipse quam clerus et populus
orationi uocarent. et uigiliis et elemosinis
dominum exorarent. quatinus agente perfidia eos
periculis liberaret. Nuncius festinus tam morti
quam uite se exponens per hostium cateruas mon
tium abrupta peruolans. hierusalem uenit.
regis mandata peregit. Audito itaque patri
archa hoc rumore. iussit clerum conueni
re. et pulsata maiori campana. populum
coadunari fecit in basilica sepulchri

breuiterque locutus pro tempore. et modum locu
tionis suę orationibus et uigiliis. atque elemo
sinarum largitatibus. per illud triduum eos insiste
re efflagitans; se quoque paratum atque affuturum
spopondit. Cui mox omnes assentientes lacri
masque uberes effundentes; quotquot habere po
tuerunt secum proficisci promiserunt. Hec mota
equis ascendunt. urbeque sunt egressi. et erant
simul quinquaginta tam clerici quam laici equos
habentes. Vespere autem facto. iter per insidi
as hostium audacter arripuerunt; et summo
mane diluculo ad exercitum peruenerunt.
Rex autem ut uidit patriarcham gauisus est.
et crucem dominicam committens signiferum belli
eum constituit; et sonantibus lituis. hostes
aggrediuntur. Hostes quidem quasi certi iam
de uictoria partem suorum miserant Ioppen
alteram quoque partem Ramulam obsidere; uisisque
nostris ad bellum ordinate incedere. et arma
uelociter capescunt. et nostris obuiam ueni
unt; et confestim prelium committitur. Facto
itaque utrimque concursu. clamor magnus
ad astra tollitur/ nostris [xpc] uincit xpc regnat xpc
imperat clamantibus. et patriarcha lignum dominicum
preceteris baiulante. Tunc clipei et galee ensibus
resonant; et ferri stridet acumen. instat
miles militi; et pro capitibus certatur.

59 Turci uero damasceni a sinistra se effun
dentes sagittis nostros infestabant ualde.
Sed erat ualde solatium quia a parte scutorum
eos receperant. Iamiamque officia dimiserunt. et
uaginis ensibus extractis. cominus rem agere
parabant cum rex balduinus cum agmine suo ad
ueniens. suis opitulatus est hostibus illis mox
dispersis et in fugam pene conuersis. Deinde
alios. atque alios instanter appetens. ad mul
titudinem sarracenorum ethiopumque aciesque suas
omnes direxit. atque in eos in ipso impetu fero
cique ira quasi leo in pecudes frendens. omneque
nim sui furoris effudit. cuneosque eorum atque
turmas feliciter penetrauit. atque contriuit.
et in fugam inhonestam per uexillum sancte cru
cis uniuersos coegit. Tunc qui ueloces equos
habuerunt ascalonam fugierunt. Sed pauci
fuerant de sarracenis ethiopibusque qui equos
in illo certamine insiderent. Coniurauerant
enim tam domini quam milites se de campo nullatenus
fugere neque pedites dimittere. Iamque omnes
quasi pedites erant omnesque pariter confusi atque
deuicti sunt. Et quoniam fugere non ualuerunt.
neque nostrorum manus euadere multi gladio in
teriere. multi quoque capti uiui. manibus
post terga reuinctis in triumpho ducti sunt.
Ibi interfectus est gumelmulch dux et admiral

dux milicię ascalonis. O si uiuus captus esset!
qui numismata in redemptionem dedisset.
Semelimuch autem dux babilonię ex quo uide-
rat cornu suum confutatum equum nactus
in fugam se precipitem dedit! et non ascaloniam
sed ut rectius potuit babiloniam tendit. Ti
mebat enim ne si ascaloniam ingrederetur!
a nostris obsideretur et comprehenderetur. Cum
eo quidam adheserunt. quidam ascaloniam
subintrant quidam etiam montana petunt!
quorum complures equos lassitudine affectos
relinquentes uix euaserunt. Equi postea
a nostris cum faleris reperiuntur! et sic dei
gratia a nostris uictoria peracta. ad predam tan
dem se effundunt. Tentoria hostium. uasaque
utensilia equos et iumenta. mulos. asinos.
dromedasque atque infinitam pecuniam tunc
ibi inuenerunt. Et glorificatus est dominus
ea die a fidelibus suis. et magnificatus est ue
hementer! et in ore omnium laus et exultatio
resonabat. Et reuersi sunt ioppen cum
leticia! suffarcinati atque onerati spoliis
aduersariorum. Ubi iam conuenerant
classes babilonię et alexandrię. et damia
tę. et tripolim et uniuersorum portuum
naues. tam rostratę quam oneratię. quascumque
rex babilonię. imperio suo potuit excitare

plene omnis armatorum. adhoc scilicet ut cum
exercitus eius ciuitatem hierusalem atque terram
iuda et inhabitantes christianos penitus deleuis
sent. tunc demum ioppen atque alias ciuitates
terra et mari obsidendo expugnarent. atque
omnem ex omni gente cristianorum deique cultu
penitus euacuarent. atque imperio regis ba
biloniae subigerent. ipsique terram et ciuita
tes postea possiderent. Sed uiso capite gu
nelmulch quod amiratus ioppe rex balduinus
eis ostendi fecit. spes eorum frustrata est. et
penitus desperati in fugam conuersi sunt.
Tunc quidam tripolim quidam alexandriam
nauigauerunt. et dehinc babiloniam. An
no uero dominice incarnationis millesimo. cen
tesimo sexto. indictione quarta decima. AD. 1106
ab urbe uero hierusalem capta septimo. prelium
istud commissum est ultimum bellorum.
atque finis hec est.

Ergo diem belli uobis uolo certificare.
Iam decies orto phebo sub uirginis astro.
Cum tamen solida spectaret imagine luna.
Sexta kalendarum septembris cum legeretur.
Annuit omnipotens francos gaudere triumpho.
Tunc fugiunt arabes turci simul ethiopesque.
Pars montana petit. remanet pars mor
tua campo.

Contigit in nris quiddā tauerna dieb;.
Unde dō laudes inmensas reddere debes.
Qui dignando tuos elegit patrochianos.
Quos hierosolime reges dedit & patarchas.
Primo godefridus. balduinus ii secds.
Eiusdē frater post hc regnauit uterq;.
Filius eustachii comitis quos nobilis ida.
Triste tue genti felicit̄ edidit omni.
Primus euermar' sedit patarcha sepulchri.
Post hc arnulfus oriundus utq; ciotes.
Prefuit & templo tuus archidiacon' ante.
Vir pbus & sapiens & religiosus ararclus.
Inde potestates alii tenuere minores.
Falkenberga suū dedit hugonē anim q;.
Optinuit totā regionē tyberiadis.
Par belramensis fit princeps cesariensis.
Eustachi' nor' miles cognomine gernir.
Fulco gisnensis urbē tenuit baruch. inq;.
Antistes sedit balduinus boloniensis.
Et castrū qddam qd sci dicit̄ abram.
Hugo rebeccensis tenuit miles generosus.
Hi reges hi pontifices diuiq; fuere.
In hierosolima nec non in finib; eius.
Quos tauerna tuus eduxit pontificatus.

Salue regi na miſericordi e uita

dulce do & ſpeſ noſtra ſalue ad te clama

muſ exuleſ filii eue ad te ſuſpiramuſ gemen

teſ & flenteſ in hac lacrimarum ualle eia

ergo aduoca ta noſtra illoſ tuoſ miſericor

deſ oculoſ ad noſ conuerte & iheſum bene

dictum fructum uentriſ tui nobiſ poſt

hoc exilium oſtende o clemenſ o pia

o dulciſ maria

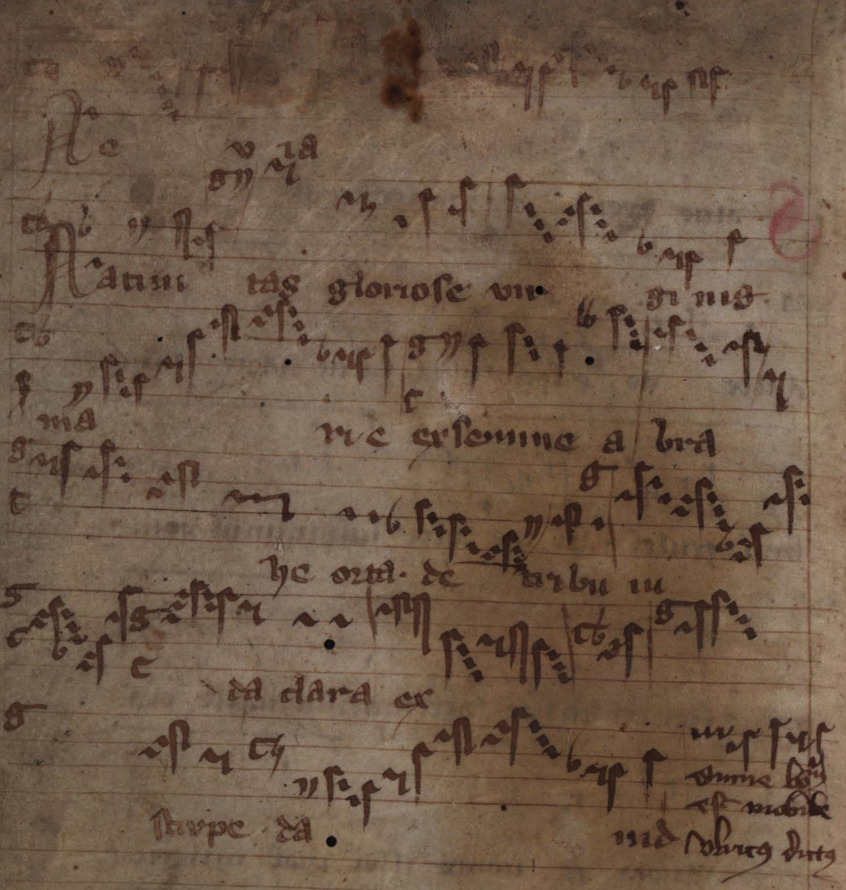
Hec
Natiui tas gloriose vir ginis
Ma rie ex semine Abra
he orta · de tribu iu
da clara ex
stirpe da ·

ostendat quod preter istam orationem non debet pronunciari ut confessio faciente cuilibet et omnibus pronunciatur sed et absque intervallo pronunciatur aut summo mane et post orationem dicatur Oratio que sequitur ad idem

Oratio quae dicitur

Omnipotens sempiterne deus et misericors deus pater cui sancta omnia benedicte qui nobis ... et in ...ibus et spiritualibus remedium salutare contulisti qui pro potentia maiestatis tue nobis fragilitatem ... gessisti ... natura tua ... cum ... sua providentia non fallitur. Qui in ... eterna ... deus qui exaltatus es super celos in qui tota divinitas corporaliter consistit. Deprecor maiestatem tuam et glorificio omnipotentiam eternitatis tue virtute ac magnificentia summa et ... in ... imploratione flagitans deposco deus meus ... ut ... angelorum ... in conspectu tuo angelorum et turba consistit. Te deprecor et ... ut per gloriosum et sanctum nomen tuum et per conspectum angelorum tuorum et principatus celestes in gratia tua ... ut et ... intellectus tui memoriam et perseverantiam ... Qui vivis et regnas eternaliter unus et trinus deus per omnia secula seculorum in conspectu omnium celestium virtutum nunc et semper et ubique amen.

Item de precedenti oratione doctrina

Ista oratione sic finita et isti ... ... sub ... ut aliquantula tractantur ... tractatur ... volueris ... facere et ... proferre quod tibi lingua suggesserit. Iste finis est generalium preceptorum que data sunt ad intelligentiam et memoriam et facundiam ... ... omnia que ... tractata sunt generalium preceptorum data sunt signa ut de generalibus preceptis intelligendis et adipiscendis habeatur facultas.

Nunc aut ... ... specialia salomon appellavit ... ... singulas ... Divisio libri

Post hec vero de generalibus preceptis dicta sufficiant ... et orationes ... ... designatum est que de singulis orationibus fieri debeat et de singulis artibus tractaturi sumus singillatim nomina ut que ipse autor et ... in ... exemplum posuit nobis et exequimur. dicit enim salomon singule artes singulas notas singulas sive orationes ... ... secundum ... ... verba sapientis

Semot lamen ... ... zemenai ... lapdacton ta vau ... ... alle ... ... amen

De liberalibus et mechanicis artibus Narratio de precedenti oratione et promissio de artibus

Ista igitur rex salomon ... et orationum et experimentum speciale quod omnia sunt singularia sive generalia plenius ... efficacie audiantur et cognoscantur et memorie teneantur. ... singularia ... ... precepta ... ut ... singule artes singulas ... ... artes enim ... liberales sunt et ... et ... mechanice de ... liberalibus ... ... artes mechanice et ... sub septem liberalibus ... ... septem liberales sunt manifestum est ... mechanice

aut s[e]c[un]d[u]m q[uod] e[st] iste Pyromancia
romancia ingromancia aeromancia geo
omancia armegia i[d est] aerimancia
neomegia Sub apologia mecsimia aut
dicitur qui deultime Idromancia
e[st] q[ue]d[am] sci[enti]a aque cog[no]i[scenti]a[m] sive
i[n] umbra aque simul ut exercent q[ua]
d[ici]t magn[a] ... exp[er]imentor[um] sci[enti]a h[ab]et.
Et a q[ui]b[us]d[am] ydromancia [com]p[ar]ac[i]o[n]e pi
romancia i[d est] e[st] sci[enti]a de igne Que in
igne et flamma discernere sive con
flectere se d[icitu]r q[ue] sci[enti]a scie[n]ciar[um] ex
p[er]imentor[um] magna[m] efficacia[m] [com]ple
bant Nigromancia qu[ia] de s[e]c[re]tis vel
aliu[m] mortuor[um] d[icitu]r nigros n[am] mor
tuu[m] ydor aqua piros sanguis dif
finit Hec e[st] n[on] nigromancia que sci
en[ti]a[m] aliu[m] mortuor[um] q[ue] sine p[e]c[ca]to
[illegible] cu[m] [illegible] [com]mixto[rum] magna
misteria [com]prehendere [con]sueverunt Vn[de] Sa
lon[is] p[re]cep[i]t ut q[ui]cu[m]q[ue] lib[r]os art[ium] cu[m]
[illegible] aliq[ui]b[us] absq[ue] p[e]c[ca]to legeret duos
v[e]l q[uat]tuor sacrilegiu[m] reputare[n]t. Duo
n[on] libri cu[m] arte n[ost]ra sine p[e]c[ca]to p[otes]t
legi [illegible] s[ed] [illegible] q[uia] ars noto
ria illa[m] repudiat. Ad altas ar
tes [illegible] ¶ De .7. artibus libe
ralibus q[ue] p[er] arte[m] notoria[m] discuntur

Artes n[am] .7. liberales s[unt] q[ui]bus lic[et]
unusq[ui]sq[ue] sine p[e]c[ca]to p[otes]t scire et legere
Est .n. p[er]pl[ur]a magna ista [con]tinebit
p[ro]fundi misteria sicut omnibus artibus arte
notoria mirabiliter [c]ognoscunt[ur]. Hec
artes vel sci[enti]a alia ad plenu[m] sciri
posset sine arte notoria Gramati
ca ars t[ame]n h[abe]t notas. Dyalectica .2.
Rethorica .4. Et singule cu[m] orationibus dis
tinctis et aptis. Et ars geomatrica t[ame]n
[illegible] .2. Rethorica p[er] notas [illegible]
[illegible] rege Salomone affirmante illud
et testimonia cognovit. Et .n. Et
ego admirans et i[n] corde meo [illegible]

volu[m]i[n]is q[ue] tradere Cur ista sci[enti]a libr[orum]
d[icitu]r d[omi]n[u]s liber[um] m[ihi] attulit i[n] q[u]o figure
et orationes s[an]c[t]e erant scripte et divisi[on]e[s]
m[ihi] significat arcanu[m] notas et orationes
distincte et apte Dixit q[ue] m[ihi] d[omi]n[u]s si
cut q[uo]d [illegible] e[st] et subiunxit
Sic p[ri]mu[m] p[er] el[ec]ta q[ue] [illegible] ad artes
magno q[ui]b[us] sp[irit]us physe et [con]tinet
p[ro]c[e]dendi s[un]t ita tu ad om[n]es scie[n]tias
p[ro]movebis p[er] istar[um] [illegible] virtutu[m]
Et du[m] ego postularem d[omi]n[u]m unde
h[ic] [illegible] hoc venit eciam d[omi]n[u]m
sacramentu[m] e[st] et [illegible] voluntat[is] [con]sequi
[illegible] p[er] sci[enti]am [illegible] q[ue] p[er] [illegible] ma
nualib[us] sive scripture i[n] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] cogni
tione. Et rursus angelus. Scripe i[gitur]
notas istas cu[m] orationibus suis sec[undu]m
q[uo]d d[e]c[l]arata et [con]stituta vestra
sic [con]stituta s[un]t a deo et no[n] aliter
Huius d[e]c[l]arat[ionem] ostendit regi Salomoni liber
i[n] q[ui]b[us] t[em]p[or]ib[us] l[ice]t o[mn]ia p[ro]ferenda s[un]t
aptissime sec[undu]m d[omi]n[u]m iussione[m] [illegible]
sunt Quo Salomon audito et iussu
sec[undu]m verbu[m] d[omi]n[u]m a d[omi]no allatu[m] i[n] o[mn]ib[us]
ipse operatus e[st] Et nos p[ro]ut cu[m] [illegible]
eius p[re]scripti [illegible] e[st] [illegible]
ip[s]a se observamus Ex qu[ibus] ars
gematica t[ame]n notas h[ab]et in li[br]o
Salomonis gemethoth .i. in lib[r]o artis
dei q[ue] e[st] ars o[mn]i[um] aliar[um] sci[enti]ar[um] d[icitu]r
.n. Salomon Et cu[m] ab angelo dei sig
gillatu[m] cu[m] timore i[n]q[ui]rente dicens
D[omi]ne et vn[de] hoc m[ihi] p[ro]sit ut plena
sci[enti]a que tot et t[ame]n isti et tot isti
arti notule cu[m] orationibus dimiatis
et divisis [illegible] tanta efficacia
[illegible]. Angelus fert[ur] respond[isse]
Ars gematica a arte [illegible]
[illegible] [illegible] ordinatis [illegible]

Et notis
q[ui]b[us] sci[enti]a [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] et no[n] [illegible]

Nr. 8° Cod. ms. 178 Ausgang: 1980
I. Schäden:
II. Behandlung:
Schließe im IBR
ergänzt

20